

A 1949.

~~1375~~

~~№ 370~~

№ 475

Karjalaste
luggemisse ramat.

1849.

Tarto linnas

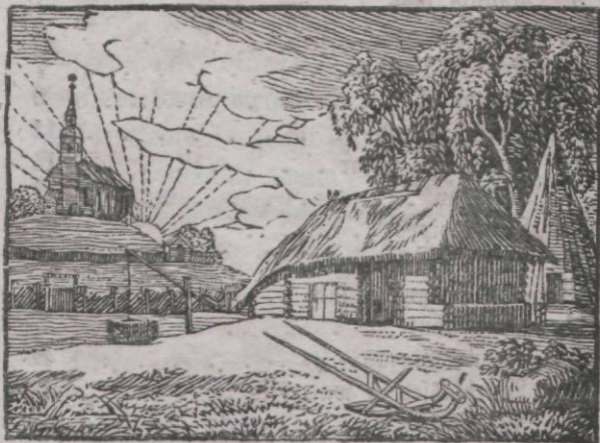
Schünmanni lübsja Pirjadega trüfflitud.

Gesamt Dr. Kreuzwald in Wero.

I 3053.

Karjalaste

luggemise ramat.

N° 475.

Se ramat maksab nenda pigitud

15 koppikut hõbbe.

Tarto linnas

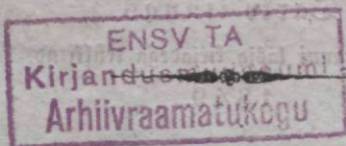
Schünmanni lāsja kirjadega trükitud.

1849.

Juhataja.

1.	Palluja laps	3
2.	Noor ounapu	5
3.	Kadde küllalinne	7
4.	Wanna Soldat	9
5.	Kurjad koerad	11
6.	Hopmanni tüttar	14
7.	Lillekorn	17
8.	Turgi pippar	20
9.	Hõbbe rahha	24
10.	Bukild tunnistajaks	32
11.	Kukke laul	37
12.	Kanna warras	42
13.	Warblasjed ja warressjed	47
14.	Weskilissjed	56
15.	Piinopuur	61
16.	Piinopesja	67
17.	Ellik emma	71
18.	Hiir lõksus	82
19.	Karro pakkus	84
20.	Tark tüdruk	88
21.	Kirrikomees	96

Gesfönn perrewannemattele.

Ges se polle tössi, et karjalapsed tewad mittokord issekeskis wallatust, jooksewad möda metsi, ei wata weiste järrel, kissewad teine teist karwopiddi: senni tulleb wanna hal liggi, wiib lambatal omma pesässe. Üks ainus lambanahk maksab paljo rohkem rahha, kui keik selle ramato luggemissed kokko, ja kus weel selle lihha hind, mis mets panneb nahka? —

Urwa nüüd isse, kas sa wöttad ommad rahhakoppikut taskust wälja, ehk annad sa parreminne omma lambatal hundidele ärrawia! —

Agga minnul polle aega, sinno noupidamist ärraodata: minna pean lastele ka weel üks sanna räkima. Siis muud kui Summalaga seks korraks, ja sowin sulle head tarkust pähhä — sel aial, ja kallist tundmist süddamesse — ellootsani.

Geskönne karjalastele.

Kuulge, lapsed, kui teie wäljas karja hoiate, siis luggege wahhel siit ramatust; üks luggego ette, teised pango tähhele. Se on paljo parrem, kui et teie issekeskis wallatust tete.

Agga luggemisse jures waatke ka ikka järrele, et mitte kurri hunt ei tulle lamaste kallale! —

Ja kui ta tulleb, ja tahhab üks ärrawia: siis karjuge keik korraga sure heälega, et mets köllab: „Urjäh, urjäh!“ — et se kurri loom peab jälle omma pimmeda metsa pole ärrapöggenema.

Senä woib ta minno pärrast jäda, fenni kui wimaks püsfilaeng tedda ka mahha paugutab, ja temma nahka nüllitakse.

Agga teile, lapsõesed, sowin minna keik head ja õnne, tösfist römo ja kallist rahho tännapäaw ja elloaeg.

Balluja laps.

(♂. 9. XII. 1847.)

Üts waene lefnaene ütles ühhel hommikul omma wie piisfokeste laste wasto: „Armad lapsed, ei minna sa teile middagit süa anda! Ei mul olle ennam leiba egga jahho, ei tangud egga sola maias. Mul on ikka ni paljo tallitamist teie kallal, et ma ei sa rahhatenistust otsida. Palluge nüüd isse Jummalat, et ta woiks meid immelikkul wisil aidata, minno nou on otsas! Ta on jo lubbanud häddas aidata, kui tedda süddamest pallutakse!”

Wannem poeg Ristian, seitse aastat wanna, wöttis kurwa näoga omma **ABD**-ramato kappist; ei aitand middagi, pididi agga sömatta hakkama kolihone pole astuma.

Kui ta tee äres näggi kirriko ukse lahti ollewad, mötles: Wahhest suur Jummal kuleb parreminne, kui ma temma omma kirrikus pallun tedda. Paskis altari laua ees põlwili mahha, ja lugges sure heälega: „Armas Issa taewas! Meil lastel ei olle middagit ennam süa. Emmal ey olle ennam leiba egga jahho, ei tangud egga sola. Anna meile ommeti nattofest süa, muido surreme

puhhas nälga. Sul on jo küll anda, ja sinna olled ka lubbanud anda, kui sind pallutakse süddamest. Amen."

Kristian toufis ülles pallumisest, läks ikka eddasi koolmeistre maia pole. Seal kolis õppis temma illusti omma luggemisse tükki kätte, ja louna läks ta jälle koio.

Kui ta tuppja astus, näggi ta laua peäl suur leib, teise pütti sees jahho, teise sees tangud, ja solawat äreni täis sola. Küssis emma käest: „Kas üks ingel taewast on sedda akna läbbi meie maiasse tonud, et Jummal on mo palwet kuulnud?“ —

Emma wastas: „Muidogi on Jummal so palwet kuulnud. Kui sinna olled altari ees sure heälega waljuste pallunud, siis moisa praua on kirriko ukse peält sedda kuulnud, ja satis meile kohhe sedda kallist roga. Temma on se ingel olnud, mis taewa Issa meile waestele on armust lätkitanud.

Siis lapsed söid römoga, ja pallusid Jummalat selle hea helde praua eest, et ta pididi tedda ka römustama ja kiinitama temma sure murre sees: sest temma olli ka lest, ja temma laste issa wäsfünd kehha maggas surnoaedas, agga temma üllestounud hing laulis kitusse laulo Paradisi aedas teige pühha inglidega.

Noor ounapu.

Hanso Eisot ollid head lapsed, teggid allati wannemattele rõmo. Kord nad aitasid issa aedas mulda kaewada, ja temma ütles: „Siin nurkas woiks kül monni ounapu seista; peaks mul agga sedda hinda ollema, minna ostaksin hea melega noor ounapu moisa kärneri käest.“

Lapsed ei räkind middagi wasto. Kui aiato olli walmis, läks issa tuppa, Hans ütles Eisole: „Kas tead, meie nooppime masikamarjo, müme prauale, eks me siis rahha sa?“

Kui nad karjas käisid, ikka teine otsis marjo, teine watis weiste järrele, et kurri hunt ei tulle metsast, lambad murdma. —

Kui neil jubba pool rubbla hõbbe olli kokko tenitud marja mümisssega, ostsid kärneri käest ühhe nore ounapu, ja läksid sallaja sedda aeda istutama õhto kuwalges, et issa ei piddand enne teadma.

Eiso hoidis pu, Hans kaewis auko. Korraga labbidas löi saue potti külge, se läks katti, hull hõbberahha kukkus kõllina mulla sisse. Kes teab, kelle mehhe kässi sedda mitme innimeste põlwe eest sõaatego wois waenlaste eest seäna ärrapetta. Lapsed

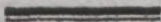
jooksid sure karraga tuppä: „Tulge isä, emma watama.“

Wannemad tullid ruttuste wälja, poisid, tüdrekud keik liggi. Oh sedda römo! 26 wanna rootsi tadret, ja kolm peo täit penikest puddi rahha. Küäl nemmad noppihid. Teisel hommikul tulli weel paar wähhemid nullast wälja.

Isä wöttis keik rahha kokko, wiis moisa herrale nähha, ja temma käest non palluma, ja kas ta tohhib sedda ommale piddada?

Moisaherra ütles: „Kui Jummal on sedda sinno hea laste armastusse pärrast sinnule nenda immelikkul wiisil kinkinud sinno waesusse sisse, siis pea sedda römoga ennesele.“ — Läks isse omma wannema poiaga sedda kohta watama, ja istutasid ounapu seäna samma auko, kust se rahha olli leitud: ja pu kandis igga aasta rohkeste wilja, nenda kennad maggusad ja punnased ounad.

Ja lapsed kaswid weel priskeminne ülles, kui se ounapu, ja kandsid parremat wilja, mis ullatab teise ello sisse.

Kadde Küllalinne.

Pool wersta maad seält ellas waene saannamees Jakob. Kui pissokesse Hanso issa läks kord tedda watama, ütles Jakob temma wasto: „Ei minna moista sedda, miks Jummal on sinnule hullt rahha annud hõlpsal wiisil, ja minnul on allati waene ello!“

Hanso issa kostis: „Sinno aia murkas on ka rahha, lähme watama!“ —

Pärsid mollemad aeda, kärsid eddasi taggasi. Wimaks jäi Hanso issa seisma, pörrotas jallaga wasto maad, ja hüdis: „Siinsammas on se koht!“ — jättis Jummalaga, läks ärra.

Näddala pärrast tulli ta jälle seäna, Jakob watis nenda wihha näoga ta peäle, küsis: „Kas sa tulled jälle mind narrima? Minna ollen ööd otsa kaewanud, seäl ei olle fittagi sees, muud kui üks must muld, agga rahha koppikut mitte middagi!“ —

Hanso issa jättis jälle Jummalaga, läks kohhe moisa, ostis kärneri käest ühhe nore illusa ounapu, rutto taggasi Jakobi aeda, istutas sedda seäna sisse.

Jakob wahtis sallaja naesega ülle aia, ei lausnud musta egga walget.

Teise süggise ollid kaksteistkümmend keige illusamad ounad külgis, mis öige suurt tougo, nago sakste aedas.

Nasta aastalt kandis pu ikka rohke minne; wimaks müüs Jakob igga lada aego hulga rahha eest ounad. Podi poisid kui kärbsed temma kotti kallal.

Hanso issa läks kord küllamehhe aiast möda, terretas ja küsis: „No Jakob, kas ma ollen sind narrinud?“ —

Jakob ütles: „Anna andeks, wennake, minna ollin jo rummal. Ma tahtsin ilma waewata head sada. Pähme kõrtsi, wöttame pool toob wina: minna maksan.“

Jakob tõi pole tobi wälja kõrtsi ukse ette, rahwast olli wägga paksult, ütles: „Kus sa olled, küllamees, tulle wälja, hea naber, wöttame nüüd rüpada!“ —

Hea naber astus ette, wöttis pool toop kätte, kallas keif wina passa sisse hobboste kusse lompi, ütles: „Seäl olgo sinno koht iggaweste, sa ihho hinge rikkuja surmajook!“ — tõi puddel öllut wälja, ja sedda nad jõid kokko.

Üks wanna halli peaga purjotaja kaebas kurwa näoga: „Oh sedda kahjo, kus nüüd se kallis winakenne läinud! olleks se parrem minnule sanud wannad fondid kinnitama, waesed silmad selletama!“ —

Kes targemad ollid, ütlesid: „Oh sa wanna jölle mees omma narri juttoga. Sin-
nul peaks hea meel ollema, kui keik kurri jook
saaks korraga passaauko wissatud, sest ta
on jo meie waese rummala tallorahwa feige
hullem ihho hinge rikkuja. — — —“

Üks uhke woöra kihhelkonna sapamees, —
—, küsis pilkades: „Mis se siis on?“ —

Hanso issa ütles: „Minne sinna omma
teed, sul ei olle meiega asja!“ —

Wooras mees wihhastas, kaddus ärra.
Teised naersid, ütlesid: „Parras, parras!
Kas temma on meie peältkulaja? Oh sa sögge
omma kawwala küsimisfega! — — —“

Wanna Soldat.

Üks wanna lahtilastud soldat, kel pu-
jalg al olli, tahtis omma pärris male tag-
gasi minna. Ühhes küllas jäi temma hai-
geks, ei sanud eddasi käidud, ja piddi suurt
wallo kannatama omma heinakotti peäl maas
olles kõrtsi rehhe al. Ühhe waese kormi-
teggia tüttar Rina tõi temmale iggapääw
kolm koppikut hõbbe, et ta wois ommale
leiba osta.

Üks pääw küsis soldat lapse käest:
„Rule, lapsoke, kust sa se rahha saad ka;
* *

kui se ei olle digel wiisil so kätte tulnud, siis tahhan parreminne nälga surra, kui et ma warrastud asja peaksin wastowõtma!" —

Rina ütles lahke näoga: „Argo sul sest olgo murret; se rahha ei olle mitte kurjal wiisil mo kätte sanud. Minna pean igga hommiko krusiga koort wima liinna allewette; siis ma noopin tee peäl omma korwi täis marjo: liinasaksad jubba otawad, kui ma tullen, maksawad mulle ausaste. Mo wannemad teädwad sedda kül, ja ütlesid: „Wanna soldati jalg on ärra, Rinal on kaks terwet jalga, eks ta woi peäle temmale rahha korjata: se on Jummal kass, et peame hädalissi aitama.““

Wanna soldat pühkis filmaweepisarad ärra, mis ta halli habbeme peäle ollid kukunud, ja ütles: „Suur Jummal woiks sinnule ja so wannemattele sedda head saawõrra täisjuda, kust nende meel ei mötlegi!“ —

Rahhe näddala pärrast sõitis üks suur rikkas Kindral omma tõllaga kõrtsi ukse ette, keif rinnad Kuninga autähte täis. Kui ta selle soldatiga monned sannad olli räkinnud, tundis temma ärra, et sesamma mees olli Turgi sõal temma wallitsusse al ausaste teninud; ja kui ta olli temma suust sedda

Rina luggu kuulnud, sõitis ta lapse wanne-
matte maia ukse ette.

Perrerahwas tuli kermeste wälja wata-
ma, mis uhke töld se piddi ollema; Rina
watis ka kõrwalt selle lahke sure wäesaksa
filmi sisse.

Rindral ütles: „Säh, mo laps, sa olled
12 päwa igga pääw 3 koppikut hõbbe minno
wanna sõateenrile annud: wõtta nüüd selle
assemel 12 kuldpennigut minno käest kin-
gitusseks.“

Rina ei julgund se rahha ommas peos
hoida, tahtis wasto palluda. Rindral jät-
tis Jummalaga, jubba töld sõitis oue wär-
rawast wälja: kuldrahha jäi Rina kätte;
wanna soldat sai linna waeste maiasse
widud.

Ei Jummal jätta tasumatta, mis Temma
nimmel tehakse: sest Issand arwab, nago
olleks se Temma ennesele tehtud, mis meie
keige wähemale temma wendade seast olle-
me teinud.

Kurjad Koerad.

Moisa preili läks kord möda maanteed
patserima. Kui ta kulla liggi olli sanud,
hüppasid kaks suurt koera ülle aia, ja tullid

hautudes temma peäle, et ta hakkas hirmo pärrast karjuma.

Karjalaps Veno jooksis liggi, aias kül Krantsi ärra, agga tigge Murri hammustas temma käewarre sisse, et werri kohhe wäljas, ja siis se kurri loom hüppas ülle aia, läks urrifedes koio pole.

Preili siddus omma penikesse walge rätikoga Veno kässi kinni, wöttis tedda ennesega moisa, ja panni rohhto hawa peäle. Pärrast läks temma aeda, ja andis hea küllalapsele nelli wägga illusad ounad omma ennese nore ounapu otsast, mis ta olli akna alla minnewa aasta istutanud: seal ei olnud rohkem külges, kui agga need nelli ouna, — ja ütles tüdrukule: „Tulle homme jälle omma kät näitama, ma tahhan sulle ramat kinkida.“

Kui ta teisel päwal jälle seäna tulli, küsis preili: „Kas sa olled ounad ärrafõnud, kas nad ollid ka magusad?“

Veno palle läks punnaseks, ta ei sanud wastada. Preili küsis teistkorda: „Ärra karda, lapsok: ütle selgeste ülles, kas nad ollid magusad?“

Veno kostis: „Rad woisid kül head olla, ma andsin neid haige wanna emmale; ta ütles: „nad on messi magusad, se on mo haige rinnadel kui rohhi. — Kaks ta söi

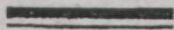
ärta, teised kats on alles ta kä, lubbas öhto süa."

Moisa preili sai ni röömsaks, et ta Penole suud andis, läts emma jure lubba palluma, kas ta woib Penot ommale tüdrekuks sada, sest temma omma tüdrek pididi teisel pühapäwal mehhele minnema.

Wanna praua ütles: „Minna lubban hea melega, nisuggune hea laps woib minno maiale önnistust tua.“

Barraaego on Peno preili tüdrekuks, ja preili armastab tedda kui omma silmaterra. Agga kus kurri koer olli Peno kät ammustanud, seäl ei olle ennam tunda, kui agga kats pissokest märki läätse surust, kui ühhed punnased täppikesed.

Kui ta kässi pessib, ja watab sedda kohta, kus need märgid on käewarre peäl, siis ta mõtleb monnikord isseenneses: „Oh Jummal, kül sinno kombes on immelikkud, ja sinno noud on ärraarwamatta: kuidas sinna ürrikesest kannatussest woid suurt römo teha. Kui kurri koer ei olleks mind sel päwal hammustanud, siis ei olleks minna mitte selle kalli preili jure sanud, kes mind iggapäaw Jummalas sannast õppetab, et ma targemaks saan, ja mo südda römo tunneb. — — —“

Hopmanni tüttar.

Moisa wallitseja eht hopmanni tüttar olli kuulda sanud, et küllas liggidal weike Zula on leetres haige. Kui ta olli lounat sönud, wallas temma leent puddeli sisse, ja wiis sedda haige lapsese, ja saksa saia ka. Nenda teggi ta igga päaw, senni kui Zula terweks sai.

Zula mötles: „Mis ma pean selle hea mamfelile wima meleheaks, mul waesel ei olle middagi temmale anda. Kui olleks marjaaeg, ma wiiks temmale maskad eht ka waargad; agga kus neid saab enne Jani päwa. Oh ma woin temmale kennad metsalilled wia, ma teen neist ühhe kroni, ta woib sedda peas kanda.“

Läks kohhe metsa lilled otsma. Kui jubba hea hull olli korwi sisse noypitud, piddi ta jälle koio pole minnema; agga ta kulis pimmeda metsa seest, nago kaks meest rägiwad, ja läks tasfakeste liggemalle.

Üks ütles: „Kas tead, Ado, se ei lähhä mitte korda, et meie afna wälja töstame: se teeb kärä, ja keif meie nou lähhäb tühja.“

Teine wastas: „Tössi kül. No olgo siis nenda: minna lähhän öhto pöningo treppist ülles. Kui hopman panneb ukse riwi, ja keif maggawad, siis ma lassen sind uksest

sisse; ja katsume ommeti, kui raske se walla-
laekas on, kas meie kaks meest ei peaks
sedda mitte sama wälja tõsta."

Äkkiste kuuldi koera aukumist: kurjateg-
giad pannid jooksuma, Zula läks kermeste
moisa pole keige omma lilledega.

Zula andis lilled mamseli kätte, räkis
wimane assi wallitsejale ülles; ja se kinkis
temmale üks suur hõbbe kaelaraha, ja
ütles: „Minne nüüd rahhoga koio, hea laps,
ja hoi sedda ommale mällestusfeks."

Kui kel olli ühheksa ärralõnud, tulli üks
mees tassakeste koia uksest sisse, kuuldi põ-
ningo treppist ülles minnewad. Kel kümme
panni hopman koia ukse riwi, läks omma
maggamisse tuppä. Rõgi uksest ollid aida-
mees, karjamees, kutsar ja kaks joundsad
küllamehhed perretuppä koggunud; kahhel
ollid püssid, teistel head tublid nuiad wal-
mis pandud, ja kaks pari ued nahkohjad.
Hopman ütles: „Kui ma willistan, siis
olge latsis!"

Keik piddid wait jäma, ja otasid. Ei
olnud pooltgi tundi aega, jubba põningo
treppist kuuldakse üks mahha astuwad, ja
koia riwi lahti wõtwad. Toa ukse lint
lõggiseb ka nattokeste, jubba mehhed ladika
kallal.

Teine ütles tassakeste: „Paggan, mis raske. Paljo arwad sees ollewad?“ —

Ado wastas: „Kes kurrat neid on lugenud, kül me metsas loeme.“

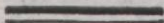
Hopman willistas. Wiis meest korraga kambre, karjuwad: „Kas löme mahha?“ —

Hopman ütles: „Sidduge agga käed, kül suur kohhus moistab hobid-kätte!“ —

Kurjateggiatte käed said selja tahha seutud. Teisel hommikul kaks kohtomeest liggi, wisid neid linna kohto.

Minnewa näddal läfsid siit möda, raud ahhelad kätte ja jalge külges, soldatid püsfiga ees ja tagga, ifka eddasi pohja male: sest töteggia on omma palga wäärt, ja kuida tö, nenda palk.

Jula sai joulo öhtul kirjo filik mamseli käest kingitud, ja kaks sidist perjapaela weel peäle selle sannaga: „Hea laps, kui sinna ei olleks läinud mulle lille noppima, siis ei olleks se kurjateggiatte luggu ka üllestulnud, ja suur pahhandus woinud sündida. — Pango Summal sulle teises ilmas närtsimatta aukroni pähhä, selle lillekroni wasto, misga sinna minno pead tahtsid ehhitada.“

Gillekorw.

Wanna moisa-praua istus kord sukka kuddudes treppi peäl, pissokessed preilid ja noorherrad mängisid omma lastekannidega. Pääw paistis, linnud laulsid, kewwade öiede öhl käis nenda maggufaste treppi kohta.

Tulli üks poisike sandi hilpudes, pallus nattokest leiba, ütles, et temma on eile louna wimast leiba pallokest suhho pistnud.

Praua küsis: „Kust sa olled, ja kes sa olled?“ — Pois wastas: „Minna ollen Kuse Mardi poeg. Issa surri mullo ärra, emma maeti tännodi mahha, ma ollen kui lind oksa peäl.“

Praua ütles: „Kui nenda, siis on sul jo hea luggu: lind laulab, ja lodab omma Poja peäle.“

Pois kostis: „Kui praua lubbab, minna laulan ka.“ — ja kui praua olli üttelnud: „No laula peäle!“ — siis ta tõstis heält, nago lööke lauldes taewa pole ülleslennab, ja se armas wiis: „Oh wõtkem Jummalat“ olli ni kenna kuulda, nago olleks sedda surel pühhal kirriko kori peält lauldud.

Praua küsis: „Kas tahhad kärneri poisiks öppida?“ —

Pois wastas: „Küllalt!“

Rärnerit kutsuti treppi ette, poiskest anti temma wallitsusse alla: sandihilpud seljast, ued rided selga. Pissoke Zukko olli keikide melest armas, ussin tö jures, terraw öppi-mas, kulis wannematte sanna; ja igga öhto piddi wanna prauale laulowisid ettelaulma.

Kaks nädalat pärrast Jani olli praua sündimisse pääw. Viinast olli jubba pääw enne sedda rohkeste sakso kokkotulnud, ja maialt ka, ja weel isse suggulasfed: nenda et keik se suur maia olli täis häid söbbro ja seltsimehhi.

Nad tahtsid teisel hommitul warra wanna prauat lauloga ülesärratada. Rärner olli jubba öhto korwi täie keige illusamad lilled walmis pannud keldre luki, et nad seäl woiksid wersted seista.

Hommiko warra, kui praua filmad lahti peäsid, tõi wannem preili lillekorwi tuppya, panni praua wode peäle, andis temma käele suud; ja kohhe hakkas perrerahwas laulma: „Mo südda ärka üles, ja kida Eojat lauldes.“

Poisi heäl käis keigist ülle, ta olli nago teiste lauljatte juhataja. Kui ta kolmanda salmi olli hakkanud: „Töest, Issa, kui ta püdis, mind neelda ommas küsis,“ — karjus ta korraga: „Oh sa Jummal!“ — ja läks näust walgeks kui sein.

Uks wassekarwa us (mis keige kurjemad

on nõälama) pistis omma hirmsa pea lillekorwist praua wode peält wälja, ja wahtis otse temma peäle omma terrawa filmadega, ja kähhises omma kahhearralisse telega: se olli wist öse seal keldre lukis seäna sisse romanud.

Pois hakkas korwi sangast kinni, jooksis kui nool köki. Karsäöh! keigega põllewa perreahjo. Tulli põlletas korwi ja lilled ja usfi ka ärra, körwend hais tulli ahjotsuust wälja.

Poisite Tuko on nüüd mehheks sanud: keik wald auustab kärneri Johanit. Wanna praua laskis temmale aia kõrwa wasto moisa põldo kenna maia ehhitada, seal ta ellab priskeste omma nore naese ja kahhe lapsega.

Praua ütleb mittokorda: „Wata, kui ma mitte olleks kahhekümne aasta eest sedda pissokest lauljat lindo oksa peält omma kattukse alla wõtnud: kül kurri us lillekorwis olleks mind ammo saatnud kabbeli uksest sisse minnema. Jummalal olgo au, „kes emma ihhust jo meil teinud paljo head, ja praego hoidwad weel meid temma armokäed.“

Minnewa aasta ostsid wanna praua wiis last kokko kärneri Johanile pissokesses erri-
lad, Tartoliinna targa meistre Kessleri tehtud. Kui päwatö on lõppetud, siis aedas

kuuldakse kenna mängimisse heäl, kui mees naesega laulwad: „Nüüd hingwad innimesed“; — ja wannä praua istub Sireni pu warjus rohhelisse pengi peäl, ja pühhib filmawet, omma Poja armo peäle mötteldes, kes tedda lastnud seitsekümmend aastat ellada, ja laste lapsi nähha.

Turgi pippar.

Kallil suisel pühhapä hommikul hüüdsid kirrikokellad, rahwas koggus Jummalala kotta, sandid istsid pengide peäl ukse ees, ootsid, kas kukkub monni leiwapallose pärrast kirrikut ka nende peosse.

Üks wallato pois käis ümber kirriko, kulis õppetajat kantsli peäl jutlust hakkawad, mötles: „Kärner läks omma naesega kirriko, ma lähhän kord moisaaeda watama, mis asjad woiwad seäl sees olla?“ —

Pool wersta maad olli peagi ärrakäidud, pois kargas ülle aia, käis eddasõ taggasi ühhest ulitsast teise, wahtis, kas on monni aedas, ei olnud innimesse hinge nähha.

Wimaks tulli ta seäna, kus treiphone on, sured klaasaknad ees, ja woõrama lilled ja rohhud seiswad saue pottide sees.

Kärner olli enne kirrikominnemist monned

aknad eest ärratöstnud, et soe õht käiks par-
 reminne lilled ja rohtude peäle; pois kar-
 lipst sisse, watis ja wahtis, ütles: „Kül-
 need on immelikkud lehhed, laiad ja pikkad;
 oh sa inneto, ja mis jämmedad isse, nago
 sapatalla nahk!“ — astus treppist ülles,
 liggidamalt watama.

„Dih, kärneri nugga, kahhe terraga,
 teine surem, teine wähhäm: se kõlbab jo
 minnule wägga heaste liggiwotta; sedda
 woib kõrtšis worirahwale ärramüa, ei tea
 kegi, kust ta wälja tulnud.“ —

Wahtis ümberringi, nenda soe aur käis
 temma peäle, woõrama lilled ja rohjud
 pannid omma kange haisoga temma pea
 wallutama, mötles: „Pähme agga wälja,
 saab seks korra!“ —

„Agga üks assī on weel keige kennam,
 mis loom woiks se olla? nago punnased
 lihawad sarwed paistwad rohkeliste lehtede
 wahhelt; ommeti ma katsun kord, mis
 maggo tal on?“ —

Kiskus ühhe ärra, — (agga se olli turgi
 pippar, mis hirmus kange on, ja mis wina
 sisse pannakse) — wahtis ta ärra alt ja
 üllewelt, katsus näppoga, pistis subho, ja
 nelas pole alla.

Oh sa kallike, kuidas pois hakkas rökima:
 ellaw tulli kõhtus, kiskus soned kokko, ja

panni ta sissefond põllema, nago olleks ta sullatud seatimma ennese sisse nelanud.

Tahtis aknast wälja, akken kuckus kinni, pool kehha poisil treiphones, jallad perse oue pool, ja kissendab kui hul.

Kärner tuli omma abbitasaga aeda, kulis sedda kissa, jooksis liggi, tahtis poisile panna ühhe lillekeppiga möda reit, mötles: ma peästan enne hire lõksust.

Töstitis akna ülles, ei pois sa omma jalgo peäle seista, wingerdab maas, su punnast wahto täis.

„Mis sa kurjateggia siin otsid, kas se on so koht: ütle, mis so suus?“ —

Teine pool turgu pippart kuckus poisil peost wälja; agga siis ehmatas kärner, sest ta teadis, et sest wiljast woib innimenne ommale surma sada, kui ta sedda torelt allanelab.

Praua andis poisile oksendamisse rohhto. Kolm päwa olli ta maas ühhes wallus ja häddas.

Esimesenne laupä, kui ta olli terweks sanud, anti temmale wiisteistkümmend hopi lapse witso, sest ta olli alles luggematta, 14 aastat wanna: — wiis hopi arwati ülle aia hüppamisse eest, kümme pauko moisteti noa warrastamisse pärrast.

Pois lubbas meelt parrandada. Kust

wõtta? — Suggemisse aial warrastas kaks lauloramatu, ja tahtis ladal ärramüa. Teise aasta lisowõtmissse aeg tulli kätte, mees sai nummer kolm. Ma näggin tedda liina allewis, soldati honest wäljawahtiwad, pea eest paljaks aetud, küsijün: „No, Rein, mis sa arwad?“ —

Rein wastas: „Peaks ma agga lahti sama, ma warrastaks kas teistel meestel filmad peast ärra. Meie suggufeltsil on se ammet jubba lodud. Wanna isä warrastas, isä olli warras, minno peial on ka pitkem kui sörmed, egga minnagi woi siis teist pruuti piddada!“ —

Minnul tulli halle meel selle kurja, kangekaelse poisä peäle wadates, ja mõtlesün weel selle raske Jehowa sanna peäle, et ta tahhab wannematte pattud nuhhelda laste kätte kolmandamast ja neljandamast põlwest sadik neile, kes tedda wihkawad; agga kui mulle jälle mele tulli se teine õnnistamisse sanna sest „tuhhandest põlwest“ sadik, siis ma pannin käed risti, ja ütlesün: „Isand, ärra nuhtle meid mitte omma kange wihta sees, waid heida armo meie peäle omma helde armastusse pärrast!“

Höbbe rahha.

Nalja Mart olli ennesele- sedda weidrat naeronimme se läbbi sanud, et ta allati nalja räkis, ja rahwast naerma aias. Monnikord said küllamehhed ka wihhaseks temma peäle, kui se pilkamisse asji tahtis jubba liaks sada, agga siis ta warsi jälle melitas neid ärra, et nad ütlesid: „Ei selle immelikko mehhe peäle ei woi mitte kaua aega pahhaseks jäda, temma aiab wihhameesst ka naerma.“ —

Temma pärris nimmi olli kül Sillaotsa Mart, sest et temma perrekoht olli maante äres sure silla otsas, kui jubba lodjast on üllekäidud. Ja kirrikoramatust olli se nimmi ka nenda üllewel, agga moisa teopulga peäl, ja magaski ramatus seisib jubba wannast: Nalja Mart, ja temma ei pahhandand sest ka middagi.

Ta ütles kord pulmalaua äres: „Mis muud parremat siin ilma peäl, kui nalja heita: ennamiste keik rahwas on nüüd sel aial nenda kurwanäolissed nago surnomatjad, ja ni kartlikud kui jännessepoiad: siis on Jummal armust ka nisuggused mehhed lonud, kes teisi peawad jälle römustama. Ma kaswatan ommad lapsed ka selle kunsti peäle, et kui wimaks wanna känd mahha

tulleb, ued wössad jälle haljendawad. Kui wiimfel päwal Petrus wötmega taewa ukse peäl seisab woõrid wastowõtmas, ja küsib minno suggufelsti käest: „Kus passiramat?“ — ja nemmad ütlewad: „Meie olleme puhhas Nalja Mardi lastelaste lastelapsed: kül siis Petrus isse naeratab peäleki, ütleb: „Eest ärra, keik muud, andke maad nalja rahwale!“ —

Keik kuuljad naersid sure heäleaga, ütlesid: „Oh sa kenna mees omma nalja juttoga.“ —

Üks wanna halli peaga mehheke toanurkas wangutas peaga, ja ütles: „Kas tead, Mart, et se on õige rummal jut, mis sa nüüd aiad. Wiimne pääw on sure Jumala kohtomoistmisse pääw: seäl jääb keik naer taggasi!“ —

Kui küllalissed sõitsid linnast jälle koio pole omma kaubaga, siis iggakord jubba hobbosed isse pöörsid ilma aiama Sillaotsa wärrawast perre oue. Nenda juhtus siis ka minnewa aasta näddal enne Suiste pühha.

Tootsi Peter tuli omma wässind hoost pakkuma wahhetada; se waene lomake ei sanud mitte sammo eddasi, keik nelli jalga ollid kanged ja paistetand; ta olli tedda õhto wägga soialt jootnud, et tal ommal mehhel olli kõrtsis mäetubba liaste märga sanud.

Mart ütles: „Anna 20 hõbberubbla peäle, siis woid sa kül mo walge märra sada, ja ma rāgin sulle weel üks kenna jut peäle kauba.

Peter süggas pead, mõtles: „Minno linna last saab ommetegi pea surmajaoks ja rongaroaks!“ — wõttis püksitaskust nahkottist need 20 hõbberubbla wälja, andis Mardi kätte: Mart aitās walge märra wanre ette panna, kinkis weel wanna piitsanarro kül-lamehhele heldest süddamest, et tark mees olli omma uus podipiits õhto ärrakautanud hobbose jootmisse jures.

Peter ütles: „Olle terwe ka sellegi ausa tükki eest, mis wišt Rootsi aiast on üllejān-
nud, agga kus se kallis jut jāi, mis pididi peäle kauba sama?“ —

Mart wastas: „Kas tead, et tanna widi kurjateggiat linna keldrisse?“ —

„Miks pārrast?“ —

„Sah, temma kelm on mullo talwe lund kuiwatanud kolm wakka tait, mis need uut-modi mõdud seāti, — rehhe ahjo peäl, ja sedda kuiwatud lund on temma waeste rah-wale sola assemel münud, ja nüüd on se asši üllestulnud. Agga suurkohhus lubband tedda palgisaega kattisagida poleks ja nel-jaks!“ —

„Oh sa pimme koer omma juttoga!“
 Peter sõitis ärra.

Mart wiis rahha tuppä, lugges kord weel laua äres järrele, panni nartsõ sisse kappi, kappi üks lukko.

Pisfoke wie aastane Rõõt ütles: „Taat, kust se hõbberahha keik tulleb Ma peäle, et tedda ni paljo on?“ —

Issa kostis: „Targad innimesesed istutawad sedda tükkikaupa üks hawalt mulda, nago kapsataimed; aasta pärrast kaswab ta wälja kui suur inneto kapsapea, keik selge hõbbe; nenda woib ühhest rubblast sadada sada, kui hea õn juhtub.“ —

Teisel päwal ütles Mart: „Ma lähhän ommeti Nidooia watama mitme aia tagga, kas meil saab ka tännodi head heinad: se uus raaw woib ikka sureks abbiks olla.“

Raene ütles: „Minna lähhän alla kõi kangast wirrotama, ta on muidoki hiljaks jänud: saab se tö ka enne pühhi walmis.“

Wanna moor, ril ninna peäl kuddus sukka kambriis, pisfoke poeg maggas kättis, Rõda aeg läks iggawaks üksi toas seistes, — hakkas kärbsid püüdma lemekulbiga, ikka kopst ja kopst wasto seina, ei sanud üht ainust kätte.

Wanna emma hüdis kambriist: „Mis sa

seäl kähratsed, sa lööd wimaks afnarunt katti!" —

Rööt mötles: „Eks ma woi neid kappi ukse peält käega püda, egga se ei te kolli-
nat.“ — Agga seäl peäl ei olnud, lays ütles: „Dot, oot, watame sisse ka“, — ke-
rotas wõtmeega kappi ukse tassakeste lahti;
ei sees polnud ka mitte kärbsid.

„Kas Pappa rahha alles paigal? —
Jah, paigal, nartso sees. Agga ma läh-
hän aeda istutama, saab Tadil sured hõbbe
kapstapead, ostab Rödale saia. Oh linna
sai on maggus. Eks täddi on jubba kaks
korda mulle tonud, kui ma salmi luggesin.“

Lays wöttis rahha nartso sees kätte, läks
omma warrandussega otse uksest wälja ikka
aia pole. Nedas tükkitas mahha, wöttis
laastoga auk mulla sisse taimet peenre peäl,
hõbberubbla tagga järrel auko, käppoga
mulda peäle, ütles: „Kül sa isse aiad wi-
maks omma pea wälja, et me sind üllas-
leime: siis Pappal hea meel.“ — Lays
astub ikka monni sam eddasi, mattab jälle
ühhe rubbla mulda: wiis tükki kapsaste sek-
ka, wiis tükki kalide kõrwa, jälle wiis oade
wahhele, wimist wiis kartowli waosse.

Rödakenne, pai lays, tulli tuppa, ütles
röömsa näoga: „Olle wait, wanna emma,
ärä sa mitte enne rägi, ma teggin Pap-

pale suur kasso; ota agga, kui ta taggast tulles, minna isse rägim. Nüüd me same keik rikkaks, siis ei olle sul mitte tarwis ennam sukka kudduda. Anna sul minno kätte, minna katsun ka."

Wanna moor wastas: „Mis sa tühja jutto rägim; üks film läks warda peält mahha, kassi ärra!"

Mart tulli koio, naene omma töga ka walmis, astusid mollemad hobilt tuppä. Rööd hüppates wasto: „Issa, kas tead, kus nüüd hõbberahha?" —

„Summal hoitko, hõbberahha kappis!"

„Tulle aeda, wata kuidä ta kaswab, kas on jubba monni ninna wälja pistnud. Agga sa pead mulle hulk saio ostma, kui ta walmis saab." —

Issa kohkus ärra, ei kappis polle rahha märki!

Rööd ees, wannemad tagga, wanna moor wimaks, keik aeda. Ei ühtegi! jätke järrele otsimast, teie tete ommale weel suremat kahjo, tustite keik omma aeda läbbi.

Wanna moor ütles: „Wata, Mart, mis saggune pahhandus so naljabeitmisest on wälja tulnud! Kes sind käskis rummalat last narrida, egga lapsel polle südi, se on keik so omma teggo."

Rööt küsis emma käest: „Miks isfa nuttab, sinna nuttab ka.“ —

Emma ütles: „Ole wait, mo lapsok, sa ei tea sest middagit.“

Koolmeister sai pühapä Mardiga kokko, ütles: „Sa nüüd ommetegi targaks omma elloaiaks. Rägi nalja nalja aial, ärra rägi töe aial.“

Ja Mart sai ka targaks, ja aegamöda Nalja Mardid naeronimmi kaddus moisa kirjast, ja magaski pulga peält ärra, ja rahwa keelte peält ka. Kui küllamehhed tulleswad linnast taggasi, lähwad agga Sil-laotsa perremeesi watama. Wägga arwa, mis ta weel nalja rägib, söbrade seltsis: agga seäl on ilka waimosola jures, ja sedda ei tohhi ükski laita, sedda sünnib ennemin-ne kita.

Ta on sellega monda meesi pettusse tee peält taggasi pöörnud. Üks tulli temma jure nou küsima, leiwakot jubba selgas — kas ta peab ka seäna minnema, kus mailm lähhäb.

Mart ütles: „Kus sünnagi süis järrele jääd, kui keik muud lähwad.“ —

Küllamees küsis: „No kas sa isse ka tulle?“

Mart wastas: „Muidoki, agga ma otan weel nattokest aega.“ —

Teine küsis jälle: „Kedda sa otad?“

Mart kostis: „Ma otan sedda, et jännes murrab koera mahha, ja „Eiwa Annus ja Mulla Maddis tulleswad mind ärrawima.“ —

Küllamees sai kõnnest arro, pöris Mardi wärrawast otse jälle koio pole, ei möttelndgi ennam liinna peäle, ütles naese wasto, kes koddoo murrest otis, uksest sisse astudes: „Ma otan fenni kui Sillaotfa Mart läh-häb“; ja rätis se luggu ülles.

Nüüd on Mardil jubba hal pea, ja Rödä on kaks kenna last, üks immeb alles.

Üks saksa herra on minnewa näddal Sillaotfa Mardi käest tee peäl küsinnud: „Arra panne pahhaks, armas Sillaotfa Mart, üttele, kas sinno perrekohhal on ikka se nimmi olnud?“ —

Ta naeratas wasto: „Aus herra ehk is-sand, mis teie ollete: sel nappil aial ei sünni waesel tallopoial mitte kallid nimmed ommale piddada; mo wanna nimmi maksis mul 20 hõbberubbla: minna matsin sedda mulda, seäl ta nüüd kaswab — teiste õp-petusseks.“ —

Pukild tunnistajaks.

Üks lihhonikko sel olli omma perremehhe kässo järrele härjad liinäs teise meistrele ärramüinud, ja lugges rahha allewis kõrtsilaua peäl.

Ta rehendas liatsi pulgaga ramato lehhe peäl: küüt 18 hõbberubbla; päits 20 ja pool; lauk 17; punno ja kirjo kokko 36; puggo ja riim jäwad wõlgo tulleswa nädala peäle. — Jah, se on õige kül: 91 rubbla ja pool peab sedda ülleültse ollema.

Ta panni pabberirahha nartsso sisse ihhoyoue, hõbberubblad nahkkotti pükstasko, nööp peält kinni. Seisa taskus! —

Küssis: „Kõrtsipappa, kas teil on tähtramat? Mil aial ku touseb ka?“

Temma wasto: „Mind kutsutakse kül ennamiste ikka issandaks: kõrtsipappad ei ella liina allewis waid Makõrtsis. — Agga ku touseb pool kahheksa.“

Sel ütles: „Urge pange pahhaks, meie maal on se pappisanna õige sure au sees. Ma pallun, andke puddel õllut: ma tomban ühhe piibo weel, eks senni jonab ka kahheksa pole, minna ei tahhaks ka üksi pimmedas surest metsast läbbikäia.“

Kaks arjakad soiendasid käsfi ahjo su ees, possisesid tassakeste teine teisega. Kui

nad ollid omma topsi wina paigale pannud, ja rahha wäljamaksnud, ütlesid: „Körtsi-
isfand, jäge Jummalaga, meie lähme õfets
linna, tulleme homme lounaks jälle teile.“
— Raddusid mehhed ärra.

Eihhonikko sel watis seinakella järrele,
panni ue pibo põllema, läks ka Jummalaga
jättes koio pole.

Ku olli tousnud, ja penikest lund natto-
kest mahhatulnud; õige hea käia ku walges.
Kui ta metsa sai, siis tal tulli nago hirm-
peäle üksi olles, mötles: ma laulan kord
ommeti, se kinnitab süddant; ja laulis:

Mo elloaeg on ürrike,
ja surmatund woib peage
mind äkkist' wia ello seest:
oh peästa agga patto käest!

Läks jälle tüf maad eddasi, mötles:
„Mis se on, et mul tulleb nenda kül-
m peäle, nago külmatöbbi: ma laulan jälle:“

Ei surma ingel kopyuta,
ta tulleb ilma kärrata,
ja woib kül pea äkkiste
ka tänna tulla minnule.

Kui se wiimne fanna „minnule“ olli
alles temma suus, et ta ei olnudki salmi
otsa laulnud, siis kukkus äkkiste üks kange
keppihoop temma pähha, et ta otseti mahha

langed. Üks mees surrus omma põlwega temma selga, teine pistis suur nugga temma kuklasse; löid mollemad keppiga temma pealu purruks, ja tallasid sapakannaga temma pähha, et ei jänud sest surnust mehhest mitte ennam innimesse näggo tunda. Kui kurjateggiad ollid wiimne rahhakoppik temmalt ärakorjanud, weddasid nemmad tedda metsa, ja matsid kuiwa puokste alla, ütlesid: „Saab nähha, kes sind wäljatoob.“ —

Wannem ütles norema wasto: „Kül kõrtsiisand homme otab; ta ussub, et meie olleme liina läinud, meie ei pista omma jalga ennam seäna jisse. Rähme agga ikka eddasi, ni kaugele kui jallad meid kandwad. Selle rahhaga woib iggal aial hoost osta: wahhest juhtub ka monni loom kõrtsi ukse ees meie jaoks seisma, mis ilma hinnata woib sada.“

Teisel päwal keik liin sedda kärä täis, et eile õhto on üks lihhonikko sel Männikometsas surnuks lödud, werre jälled alles maantee peäl keik nähha. Temma kehha on metsast leitud kuiwa okstega kinnikaetud, keik pea purruks pekstud.

Sillakohtoherra sõitis warsi tohtre ja lamburiga wälja; kaks soldatit teise sani peäl. Nad leidsid werremärki kesset maanteed, ja tappetud meest puokste alt. Tohter

lastis surnud ree peäle panna, kohtoherra wöttis üks pissoke werrine pukild maast ülles, panni sedda pabberi sisse, pistis tasko, ütles: „Kui suur Jummal tahhab, siis woib se pukilloke ka tunnistusse mehheks olla.“ Teised mötlesid: „Kuida se woib sündida?“ —

Körtsiisand allewis ütles teisel päwal kohto ees: „Kaks arjakad istusid eile õhto ahjo su ees, kui ta omma rahha laua äres lugges, lubbasid isse liinna pole miinna, tänna louna taggasi tulla: agga nad ei olle mitte tulnud.“ —

Keik otsiminne ja noudminne olli ilma asjata. Surnud maeti mahha. Agga pääw pärrast temma matmist todi kaks arjakat, käed selja tahha seutud, liinakohto ette, et nad ollid hobbose warrastanud, Pikkamänniko kõrtsi ukse eest, ja et neid woõras kohtas olli kinni woetud.

Ei aitand salgaminne, tunnistusse mehhi wägga paljo nende kahhe wasto, nad ütlesid sedda wargust ülles. Siis sillakohtoherra küssis wannema käest, kel suur must habbe olli su ümber, ja lühhike paigatud lambakasukas selgas: „Kule, kas sa ei tea ka sest libhonikko sellist, ja kes sedda meest on mahhalõnud?“ —

Ta ütles: „Jummala eest, minno hing

on sest puhhas: wargusse patto olleme kül
se kord teinud, agga suur Jummal hoidko
iggameest innimesse werd wallamast.

„Räita omma kepp, mis so kä!“ —

Kohtosaks watis keppi terrawaste läbbi,
leidis alt otsast nago üht tükkifest ärra olle-
wad, wöttis taskust sedda pukildo pabberist
wälja, seadis selle augukesse peäle. —
Üks kui üks! — näitis mehhele.

„Kurjateggia, mis sa salgad; wata siin
on se werrine pind, mis so keppist on ärra-
tulnud, kui sa sedda tekäiat olled mahha-
lönud!“ —

Mollemad rööwliid kukkusid otse mahha,
ütlesid: „Meie olleme tedda tapnud öse ku
walges, kui ta laulo laulis!“ — ja nem-
mad said ärrawidud tühja male, ja se pu-
kild on nüüd kohtokappis ühhe kard tosi
sees, ja peälkirri kirjutud:

„Pukild woib ka tunnistusse mees
olla, kui suur Jummal tahhab, sest
Temma ees on sest ö kui louna
walgus.“

Kuffe laul.

Kaks rööwlit läksid kord kess öse möda reddelt westki aknast sisse, rikka möldre rahhastasti tühjaks teggema. Gestubba olli pimme, nad katsusid käge, käisid tassakeste sam sammult eddasī, et nad pidid maggamisse kambri ukse üllesleidma. Kord koias laulab kuf. Norem ütles sallaja: „Rein, pörame ümber, se asī ei lähhä korda, meie wargus tulleb ülles: kuffe laul panneb mo ihhokarwad wärrisema!“

Rein kostis wasto: „Oh sa jännessē südda, sa kardad kuffe laulo; egga sa wanna naene ei olle, et sa ni kartlik olled. Astume agga eddasī: kui ta wasto panneb, ma pistan talle nugga kurko: lass' siis kuf üllesannab.“

Maggamisē toas wötsid weewlitikkoga tuld ülles, mölder ärkas unnest, küsis: „Kes seäl on?“ —

Rein kargas ta kallale, kaggistas teise käge ta kõrri kinni, teisega pistis pitt nugga kaela, punnane soe werresoon purtsas wälja. Senni jooksis Jürri rahhalaekaga uksest kotta. Kuf laulis teiskorda. Rein kui wälk tagga järrel. Keik olli wait.

Teisel hommikul möldre poisid räkisid issekestis: „Kül meie perremees woib tänna

õige raskest unnes maas olla, et ta weel ei tulle ennast töö jures näitama: pääw jubba kõrges, minge üks watama."

Pois tuli jookstes taggasi, ütles: "Oh Summal, Summal, mis hirmus asü seal on. Möldre kõrri on mahhaleigatud!" —

Keif jooksid tuppa. Mis surnud, se surnud! —

Kohhus tuli wälja. Jah wõtta kinni, tunnistust keddagit.

Näddala pärrast maeti ausaste mahha: ta olli hea mees olnud, õige ja tru omma ammeti sees, waeste wasto hallastaja, 25 aastat wanna, tahtis süggise omma kihlatud prudi naeseks wõtta.

Bruut nuttis filmad peast, kui õppetaja wiskas kolm korda mulda kirsto peäle hända, kirowid kukkusiid äre peält tagga järrele; ja ütles: "Mullast olled sa woetud, mul-laks pead sa sama, agga mullast ärratab sinno Isfand sind wiimse päwal jälle ülles!"

Pärrast laulsiid kori lauljad selle wisi järrele: "Nüüd hingwad innimesed" — üks laul, mis noor koolmeister olli neid õppetanud, ja isse sannad jure teinud; wiimne salm olli nenda:

Oh magga wennakenne, sa meie armo-
kenne, sin surma kambri sees; küll Temma
filmad näinud, kes sulle liga teinud, ja tas-
sub wiimse kohto ees.

Üks aasta läks möda, teine, kolmas ka. Möldre kehha olli pörmuks sanud, westi-
kiwwid jahwatasid wilja, küllakukked laulsid
igga ö omma seätud aial.

Juhtus üks pimme öhto saksatöld ühhe
piisfokesse kõrtsi ukse ette, wihma tulli sor-
rinal mahha, kui oawarrest. Noor wäe-
saks omma prauaga tahtsid minna suggu-
lassi watama, ei sanud selle sandi ilmaga
eddasäi mintud, piddid siina ömaiaks jäma.

Kõrtsinaene läks omma mehhega kambri
maggama, pallusid wäesaksa: „Geitke teie
omma prauaga meie wodesse: ärge kartke,
need on puhtad ölled, ja walged linnad,
meie maias ei olle luttikid ilmas olle-
masgi.“

Nurkas maggasid heinakotti peäl kaks
wässind tekaiad: sured sapad ollid ahjo-
auko kuuwama pandud. Noor praua jäi
pea rahholikkult maggama, herra filmad
wauwid ka kinni; keik maggasid, wihm jook-
sis räästa peält lagginal mahha.

Seinakel löi kaksteistkümmend, mehhed
ahjonurkas noorstawad. Korraga kuk kambri
laulis helledaste, nenda mis hellises:
et wäesaks üllesärkas, ja mötles isseenne-
ses: „Kül sel kukkel on heält lodud, peaks
agga mo abbikasa mitte unnest üllesehma-
tama.“

Üks ütles tasfakeste: „Rein, touse ülles, kuf laulab ni hirmsaste, et teik mo kehha wärriseb!“ —

Rein wastas: „Pea su, jännessse südda, mis sa jälle kardad? Egga kuf ülles ei anna.“

Jürri pallus: „Reinoke, jä nüüd nattokest walwama, kül ta warsi lõppetab laulmast: muido möldre werrine kõrri tulleb jälle unnenäus mind hirmotama!“

Teine ütles: „Olle wait, jätta mind rahhule!“ — pöris seina pole, noorstas jälle; kuf jäi wimaks wait, mehhed mollemad ka maggama.

Wäesaks teggi tasfakeste kambri ukse lahti, aias perremeest ülles, omma kaks poisit ka, wöttis moök warna otsast mahha: räkis neile, mis ta olli kuulnud, ja ütles: „Lähme nüüd!“ —

Nüüd nad siddusid ühhe mehhe käd finni, teine ärkas ülles, pallus wasto: ei ühtegi. Wäesaks näitis omma terrawa moöga. Ta hakkas kartma, tunnistas ülles, et nad kolme aasta ees ollid Arromoisa möldre ärratapnud, ja temma rahhalaeka warrastanud, ja et kuf on sel ösel laulnud; ja Jürri ütles: „Sest ööst sadik ei woi minna kuffelaulo enam kuulda, se lähhäb kui nugga mo kõrri läbbi!“ —

Kohhus moistis kohhut kirja järrele:
 „Kes innimesse werd ärrawallab, selle werri
 peab jälle ärrawallatud sama.“ — Rein sai
 moögasurma, Türrit sadeti elloaiaks wan-
 gimale.

Sest aiast hakkasid mitto kurjateggiad
 kufke laulo öse kartma, ja monni warras
 pöris weel tee peält taggasi, kui küllas kuf
 laulis.

* * *

Kirjo kuf, sa kenna lind,
 kui ma kulen laulwad sind:
 mötlen omma patto peäle;
 pallun Tedda andeks jälle:
 Ärra wötta nuhhelda,
 helde Önnisteggia!

Rahwas maggab, pimme ö,
 kuf, se laulab wahwaste:
 „Issand kuleb palwe heäle,
 „annab jälle andeks meile.“
 Kufke laul on otsas nüüd,
 kustutud mo patto süüd.

Kannawarras.

Leppiko Jani saunas ellasiid armo pär-
rast waesed popsid Mihilet Marrit. Kolm
last tahtsid iggapääw süa, kül olli waene
luggu. Pöldo ei olnud neil, nattokest ag-
ga kapstamaad, mis perremees neile annud
ka armo polest: ta ei tahtitud middagi selle
eest, ütles: „Arge tehke agga mitte pah-
handust, waid tehke tööd, ja palluge Jum-
malat, kül Temma süis murretseb ka teie
ja teie laste eest.“

Mihkel olli tark ja ussin rawikaewaja,
wöttis moisaherrale monni sadda sülda rawi
fui otsa. Saksama weeherra ütles teiste
meeste wasto: „Minna ei moista sedda,
mikspärrast teie ei sa ilmas otsekohhe wo-
tud, ja kaldad libbedaks. Waatke Mihkle
rawi, otsego noliga lastud, kaldad tasu-
tud nenda libbedaks nago üks munnakoor.“

Esmapä warra olli ta töös, laupä
öhto töi omma näddala tenistust koio, häd-
da pärrast said ikka läbbi ühhest päwast
teise.

Agga naene olli laisk. Moisa-praua an-
dis temmale takkud kedrada, takkud mäd-
danesid ja läksid kopyatama monnikord märja
seina külges, sest et temma tö ei eddenenud
middagi. Üks öhto nälg aias tedda jälle

wokki kallale, istus omma maia ukse ees, ja kedras; piisoke kassikenne mängis ferraga korwis, lapsed seisid, ja naersid.

Perrenaese walge massa kanna tulli jookstes, ikka kõrotes: kö, kö, kö, kö! — Nago kurri waim olleks Marri kõrwa sisse puhunud: „Wotta kinni, wi laudile, kanna tahhab pessa tehha.“ —

Marri wokki eest ülles: „Lapsed, pidage mofkad kinni, pessa fate!“ — wöttis kanna kinni, wiis laudile, läks jälle kedrama.

Piisoke Jukko ütles: „Mem, se on jo perrenaese walge kanna!“ — Emma panni plauht kõrwa peäle: „Wait pois!“ — Jukkokenne nuttes tuppä, ahjo peäle maggama, teised kaks mängisid kassipoiaga.

Teisel hommikul tulli perrenaene mäelttoast sauna, saunalapsed alles maggasid: terretas ja küsis: „Kas mitte minno walge kanna ei tulnud teile; ma ollen keik kohhad läbbiotsnud: kui teie teate, üttelge ülles!“

Marri wastas: „Teie kanna tulli kül õhto meile, meie aiasime kohhe taggasi; wi maks läks metsa pole, kaddus filmist ärra; kas mitte kurri kul ei olle tedda ärrawinud?“ —

Perrenaene ütles: „Ei ma sedda kül ussu, et kul wiib wanna kanna ärra; ma

otan, ehk ta tulleb ikka jälle wälja, egga ta metsa ommeti ei jä.“

Lapsed ärkasid ülles, emma watis poisī peäle ni wihhase filmaga; pois ütles: „Arra karda, mem, ma ei rägi middagi!“ —

Perrenaene jäi mötlemä, mis sanna se on; füski ei tahtnud pahhandust tösta, jätis Jummalaga, läks koio.

Marri andis poisile jälle plakso palle peäle: „Kas sa hull pois ei moista ommad lönad kinnipiddada. Sinna kurjateggia woid meid keik hukka sata omma lobbisemisega.“

Pois pühkis filmawet, ei sanud arro, mis eest se hoop sai talle antud, ei lausnud sanna wasto.

Marri kedrab, lapsed mängiwad kassiga, kass mängib löngakerraga; kanna hakkab laudil kagotama: naene rutto reddelist ülles: oih, jubba soe munna pessas!

Ütles: „Waat nüüd, üks on kä!“ —

Teisel päwal jälle munna, iggapäaw üks jure, laupä hommiko 5 tükki kokko; naene mötles: „Kui tossin täis, ma wiin moisa.“ —

Mihkel tulli öhto koio, naene ütles: „Meil on kanna.“ — rätis luggu ülles.

Mees ütles: „Olgo peäle, on ta meile

lääkitud, siis woib ta meile ka jada, kust waene innimenne muido saab?" —

Pühhapä hommiko peältperre wannemad walmistasiid kirriko miina, perrenaene tulli kirrikorides sauna, andis saunalastele nissoleiba, ja ütles: „Waatke teie ka järrele, et seapörsad ei peäse teie aiambulguist wälja peäle. Meie lähhäme omma perrega kirriko. Kui teie illusti järrele wadate, ma lubban küllaleiba liggitua.“

Mihkel ütles: „Minge peäle, eks meie wannad olle ka näggemas.“

Leppiko Jaan tulli naese järrel. „Lähme, Liso, hobbone ees, wihmapisad hakkawad jubba tibbama.“

Raudi peält kulukse: „Ka, ka, ka, ka!“ — Marri wälja, reddelift ülles, kui orrawas, tahtis kanna keelda. Kust wötta, kanna kagotab tagga parreminne, leännab rehhe alla.

Marri wöttis hirmoga munnad pessast, panni põlle sisse, tulli ruttoga mahha. Perremees omma naesega hüüdsid: „Oh se on jo meie walge kanna!“ —

Marri ehmatas, munnad kukkusid põllest mahha, kollane weddel rehheallusse paranda peäl.

Kirrikolisised ei tahtnud ennast kallil

pühhal pahhandada, ei räkind middagi, wiisid kanna mäele.

Küllalapsed said perrelaste käest pärrast lounat kuulda, jut läks laiale. Tänapäwani Mikhle naesel uus nimme: „Kannawarras!“

Andko Jummal, et temma lapsedgi tagaks saaksid ja ärramoistaksid, et pat on kül pea tehtud, agga pattohäbbi jääb kauaks aiaks.

Üks ramatokuulja ütles praego: „Oh mis se on meie rahwa endise kurja ello wasto: minno onnonaene warrastas kolm kanna, wiis kõrtso wina eest, seitsme wersta tagga.“

Meie ütlesime wasto: „Olgo siis temma nimmi Kolmekannawarras! — senni kui ta sureb, kui ta mitte meelt ei parranda.“ Ja keik muud onnonaesed ja täddipoiad hoidko isseennast ja ommad lapsed ka näppoammeti eest; — selle eest saab ka monnikord plakso taggomiisse otsa peäle moisa treppi al.

Warblased ja warressed.

Küllasep Willem olli targem omma töga, kui moisasep. Et ta kül ilmas ei olnud lukku seppa ammetit meistre jures õppinud, tõi temma süiski kord moisaherra nimmepäwaks üks luk kingitusseks, mis praego on herra sure rahhalaeka ees, agga ükski linna meister ei sa sedda mitte lahti woetud, muido kui sedda wötmega ei woeta. Willem weddas kihla, et kes temma tehtud lukko lahti wöttab, se saab 10 hõbberubbla; agga ei sa, ta on nenda tehtud, et ta kolm forda enne annab pöördä, ja süis ta tulleb hõlpsaste lahti.

Se tarkus olli kül kitusse wäärt ja Jummalä and; agga se rummalus, et ta sedda märgä armastas, on laitmisse wäärt ja kurrati and.

Kui ta alles luggemas olli, ütles õppetaja: „Willem, sa olled tark pois, toota sedda pahha joki ärrä, kennest sinno isä on paljo pahhandust sanud: nüüd sa olled noor, ta ei olle sulle weel waewa teinud.“

Willem wastas: „Armas hingekarjane, kül Jummalä waim woib mind ilma tootamatta hoida; egga wiin ommeti wäggise ei woi mo süsse tulla, kui ma isse ei wötta. Ma ollen lapssepõlwes ni paljo ilmasüta

pekka isä käest sanud, kui ta joobnust peast kõrtsiist koio tulli, et minna moistaksin kül selle kurjateggia jogi eest ennast hoida."

Syyetaja ütles: "Willem, mõtle selle sanna peäle, et: "kes ennast arwab seiswad, se katsko, et temma ei lange."

Kui Willem olli jubba omma maia ennesele sanud, siis wöttis temma ka naest, ja ellas ausaste ja hästi; muud kui monnikord kuuldi, et temma warrude ja jodude peäl olli nattokest liga ennesele teinud.

Ükskord olli ta läinud tammi peäle kallo püüdma, ja wette kukkunud, ja nenda ennast ärrakülmetanud, et ta haigeks jäi. Kui ta jälle parremaks sanud, tundis ta, et temma käed igga hommiko ikka nago wärrisefid, senni kui jubba tööst ollid soiaks sanud, siis se kaddus ärra.

Üks wanna jodik küllamoor ja kasso-naene, kennest rummal rahwas mõtles, et ta woib ka noida: agga temma sigga ei moistnud muud, kui agga lakkuda ja kaardid wäljapanna, misga ta rahwast pettis; — se wanna kaardiemma ütles: "Willem, kui sinna wöttaksid igga hommiko, ni pea kui silmad lahti pääsewad, üks topfikenne sedda maggusat katsuda, siis saaksid sinna ni terweks, kui pödder metsas, ja käed ei wärriseks ilmas ennam."

Raene Reno ütles mehhele: „Summal hoidko sind kül nisuggust kurja ammetit kätteõppimast; sedda nou on õige ellaw kurrat sulle annud.“

Willem kostis: „Reno, ma katsun ommeti üks nädal otsa; kui ei sa sest abbi, siis ma ei wotta sedda sitta elloaeg omma suhho. Ma mälletan kül issa tempud, kui ta kõrtsist tulli, ja emma karropiddi kiskus, agga meie lapsed wahtisime sängi alt. Ta kiskus meid jo monnikord kät ehk jalgapiddi seält alt wälja, ja paugutas ikka peäle, kuhho agga juhtus.“

Teisel hommikul Willem wöttis napsi. Nädal otsa, igga hommiko omma südamekinnitusseks.

Raene küsis laupä õhto: „Kas jättad nüüd järrele?“ —

Mees wastas: „Kas? olla weel üks nädal, siis tõeste mitte enam.“

Agga jubba temma kehha olli sellega nago tutwaks sanud. Nasta pärrast wöttis ta korteriga; kahhe aasta pärrast pole tobiga. Agga wiimne ots olli nenda.

Üks laupä õhto tulli temma moisast koio pole. Ühhe woõra herra tõllakasti wötti olli tee peäl ärrakaddunud, Willem pididi kasti lahti wõtma. Saks olli temmale hõbberahha annud, ta wöttis selle eest

förtfis wina, ja witis aega. Pärast mötles: ma lähhan lähemat teed kirriko ja furnoiaia wahhelt läbbi metsa, ma saan enneminne koio. Ku walges lähhäb ta käärkambri uksest möda, muukraudad tillisewad nahkpaela külges, mötleb: „Kes on kül selle wanna lukko ka teinud; kas minno muukwõtmed sawad ka weel woito selle roostetand weddro ülle?“ — pistis sisse, kerotas kord ümber, jubba hakkab — kriipst lahti. „Agga teine uk, se on saksa meistre tehtud tabba.“ — Pöris, ja kerotas: kus ta peäseb — ka lahti.

Astus käärkambri, ku paistis afnarudidest: kui mitte wiin olleks ta Pea hulluks teinud, ta olleks kül jonelt uksest lukko lütkanud, ja omma teed läinud.

„Olgo weel katseks, kappi luk ka.“ — Se tühhikenne — wenne podist ostetud — kukkus lahti, kui middagi.

Walged wahhaküünlad, suur jutlusse ramat, kaks penikest wäljaömmeldud rättikud, altari peäle katta. Restmisse kappilaua peäl: karrikas, ja kaks wähhemad hõbbe lühtred, mis sadda aasta eest olli üks surreja praua kirriko peäle kinkinud; ja suril pühhil seäti neid teiste lühtrede kõrwa altari peäle.

Willem seisfis wait, kulis: nago üks heäl pimmeda nurga poolt ütleks temma kõrwa

sisse: „Pista kotti, minne koio!“ — Temma ehmatas ärra, tahtis wäljajooksta: walge kupaiste olli kui keew tullejõggi ta ees pitkuti käärkambri parranda peäl.

Jälle nago heäl ta förwade sees: „Pista kotti, muido uppud!“ — Ei Willem ei tahha.

Kolmat puhko: „Pista kotti, minna kis-sun!“ — Willem kargas kappi pole, karri-kas, lühtred kotti, lütkas need kolm ukseid finni, lennas koio pole, watis ikka taggasi, kas kurri waim tulleb järrele.

Mis tal tagga tulla, kui ta jubba wi-nahaisoga olli ta sisse läinud. Kui meie esimesesed wannemad ollid Jummalast keel-dud wilja ennese sisse sõnud, siis olli petja waim ka liggi läinud nende sees asset teg-gema.

Naene hingas rahholikkult. Willem panni kotti sängi alla, maggas kui kiwwi.

Teisel hommikul ütles naesele: „Kirriko-karrikas ja altarilühtred on meie pea alluse kohtas wode al!“ — Naene ehmatas, küs-sis: „Kuida nenda?“ — Siis ta räkis kört-siluggu ja käärkambri asja ülles, Beno nut-tis, Willem wärrises. Mis nüüd tehha!?

Naene pallus: „Wi taggasi, anna ülles!“ —

Mees wastas: „Siis wiakse mind wan-gimale. Kas sa tahhad nähha sada, kui

mind kolm pühapäeva peksetakse kirrikosamba külges?" —

Pühapääw läks õppetaja kirriko käärkambri, wöölmölder panni puddelikorwi mahha, wöttis kappi ukse wõtmea lahti.

Oih, mis se on! — Karrikas ärra, lühtred kaddunud. Õppetaja laskis tedda kirrikomoisa jooksta, wanna tinnakarrikast toma, mis weel Rootsi aego olli prugitud. Kül se olli üks waew ja murre keigel kogodusfel. Kulutaminne pärrast jutlust, sest kirrikowargussest panni nago seinad wärrisema, weel ennam nende innimeste süddamed.

Kül otsiti, kül kulati; wimaks arwati laewa soldatide peäle, kenneft üks hulk olli sel näddalal peäliffoga öse kõrtfäs olnud. Wötta kätte, kes jubba paar sadda wersta ollid omma linna läinud: ja ommeti ollid nemmad nenda ilmasüta selle asja polest, kui laps emma ihhus, ja süallune ellas kahhe wersta peäl.

Sey Willem läks liännast rauda toma, karrikas, lühtred kottis wanke pohjas heinde al, mötles: „Kas peaks kullasep neid ärrastima, ma annaks pole hinnaga, et ma agga neist lahti saan.“

Alleweförtfäs astus üks tekäia fässe, küsfis: „Kust teie ollete?" — Ta ütles omma kihhelfonna nimme.

Teine küsis: „Kas kirrikowarras jubba kä?“ —

Temma vastas: „Ei tea tegi!“ — läks hirmoga wälja, hobbone ette, läbbi ööd koio, ei sanud rauamärki osta.

Kaks nädalat kirrikokarrikas ja altari-lühtred jälle wodi al, kaerakotti sisse ärrapettetud. Küll selle abbiello rahwa unni wois waewalinne olla.

Willem läks teise surema linna rauda toma, kirrikowargus wantre pohjas; ostis rauda ärra, läks kullaseppa maiasse.

Meister loeb trükkitud nädalalehhest omma emmandale ette: „Kolme nädala eest on üks hirmus asst Rõrgemäe kirrikus sündinud, et käärtambre kappist on — — —

Willem uksest wälja. Meister kutsus: „Küllamees, kus sa lähhäb, kas tahhad naesele resti osta, ehk prudile sõrmusse, — kus sa josed?“ —

Küllamees wantre peäle, tullist nelja linna wärrawast. Jälle kirrikowargus kaerakottis wode al.

Nasta otsa, pörgotulli pones. Kui ta kirriko lähhäb, ja punnase altaritekki peäle watab, näitab se temmal kui tullemerri. Ei rahho kussagilt leida, naene nisamma sures hingehädas.

Ei teadnud sest wargussest ükski hing,

tui mees ja naene, kurrat pörgus, ja Summal Bea kohtas.

Teisel aastal üks warblane teggi omma peesa Willemi sauna kattukse ungasse.

Willem ütles üks hommiko naese wasto: „Ma löhhun selle linno peesa mahha, ta karjub mul ikka kõrwa sisse: „kirrik! kirrik!“

Peno wastas: „Eas? seista peäle, mul on hirm löhkuda.“

Kui warblasse poiad wäljatullid, warra hommiko ühtepuhko: „kirrik! kirrik!“ —

Peno ütles: „Eö mahha, mul on hirm kuulda!“ —

Willem löhtus peesa, wiskas poiad wasto müri. Wannad warblasfed lennastid kattukse peäle, hüüdsid: „kirrik, kirrik!“

Peennab warres ülle oue, tahhab kannapoiad luggeda.

Willem kuleb: „Warras! — Warras!“ —

Kui hull jookseb ta tuppa, püss warna otsast.

Peno karjub: „Kus sa lähhäd?“

Willem kissendab: „Tulle, kula!“ —

Warblasfed kattukse peäl: „kirrik, kirrik!“

— Warres kuse ladwas: „Warras! — Warras!“ —

Willem karjub: „Kas teie ollete minno augutajad? — „Kirrikowarras!“ — Paugt, kattukse peäle, warblane kukkub omma werre

sees mahha, teine lennab ärra: „firrif!
firrif!“ — Warres omma kuse peält: „War-
ras! Warras!“

Willem ütleb: „Dot, oot, ma tahhan
sulle otsa tehha!“ panneb uus laeng püssi
fisše, jookseb kuse alla. Warres lennab
metsa pole. Rattukse harri suitseb: põllem
prop hakkand ölgedest kinni, tuleöök aitab.
„Leno, tulle wälja, kattus põlleb, kus reddel?“

Willem katsub üllesminna, ei põlwed
kanna, langeb mahha. Leno katsub wee-
pangiga reddelt möda üllesastuda: ei sa,
pang kukkub käest mahha.

Küllarahwas jooksewad appi, kustutama.
Ei ühtegi. Tombawad ja kannawad maia
riistad wälja. Lapsed karjuwad. Willem
Lenoga aida ukse ees maas, ei sa omma
jalge peäle astuda.

Üks mees kannab kaerakot wälja, wis-
kab ölla peält mahha, kotti su lähhäb lah-
ti: firrifokarrikas kukkub kollina kiwvi wasto.

Rahwas tulleb watama. Hõbbelühtred
kaerakottis. Üks ütleb: „Kas siin on se
firrifowarras?“ —

Willem ütleb: „Jah, siin on se firriko-
warras! Teie mehhed ei olle sedda mitte
üllesannud: warblassed ja warressed on
sedda üllesannud!“ —

Nad arwasid tedda rummalast peast rä-
giwad. Maia põlles Ma tassa ärra.

Kolm pühapäwa järjeste olli luggematta
arro innimesst Kõrgemäe kirriko lasti peäl
watamas, kuida üht meest pekseti kirriko-
samba külges.

Neljandamal pühapäwal ütles ta enne
minnekit: „Ma tahhaks Jummalala armo jua
selle kirrika seest wimist korda, enne kui mind
wiaakse!“ — Ahhelad woeti temma käsist,
jalgust, senni kui altari õnnistamine olli.
Mees naesega said Jummalala armo. Sype-
taja rätis ni immelikkult süddamest, et kog-
godus wessi silmis kulis nuttes ja teil põl-
wili maas.

Willemit widi wangimale. Leno surri
pea pärrast sedda selle sure kurbdusse sisse:
kolm lapsokest, otsego ilmafulleta linnopoiad
jäid järrele. Head innimesesed wõtšid neid
omma maiasse.

„Kes sedda loeb, pango tähhele, mis
Waim ütleb koggodussele.“ —

Weskilised.

Tomas olli rikka perremehhe poeg,
Madli olli waese saunanaese tüttar, läkšid

mollemad westile, kummagi ree peäl kolm wacka ruttid. Tomas sõitis priske runaga, andis agga wallo weel tagga järrele. Madli walge hobbose kondikenne katsus ka hüppada, agga tüdrek hoidis sedda taggasi, ütles: „Mis sa, lomake, ennast muido wäsfitad, kül meie same ka wimaks seäna.“ — Ja said ka seäna.

Ruun löötsotas, walge waht möda reit hakkas kange külmaga suitsema. Tomas ütles: „Minna ollen jubba ammo siin, ma mõtlesin, et sa olled teige omma walge märraga tee peäl ärrasurnud.“

Madli wiskas heinad hobbose su ette, laotas holega wanna tekkinarro ta peäle, ja ütles poisil wasto: „Katsu agga, et so omma runale sest hullust sõidust wigga ei sa, wata, kuidas ta löötsutab.“

Tomas wastas: „Ma annan talle warfi löötsotamisese rohto. Pass' ta joob omma köht täis, jälle wiks.“

Ei ta kuulnud Madli kelamist, aias hobbose jõe kalda pole lodja otsa, kus weel auk olli eatse sisse raiatud, pang kõrwas; hobbone jõi omma janno ärra.

Papsed läksid mollemad westikotta. Toma kot puistati enne wälja: rattad jooksid, jahho tolmas.

Madli wöttis omma kotti su lahti, pis-

soke peo täis terri wälja, läks ukse ette, ütles: „Söge teie kennad linnokestes ka piisut.“ Koldsed linnud tullid ikka rohke- minne weel jure, wötsid nenda kermeste, hüppasid ja kargasid, laulsid wahhel jälle nattokest, nago olleksid tännanud sedda hel- det andjat.

Tomas tulles sallaja ukse peäle, wirro- tab kiwwi nende sekka, üks jäi mahha, tiib katti; teised lennasid wurrinal ärra.

Möder watab illewelt aknaaugust, ku- leb kuidagi Madli ütles kurwa heälega: „Oh Tomas, kuidagi sa woid ni kurri olla, et sa lööd sedda kenna linnokest wiggaseks: mis südi on ta sulle teinud, sinna wallato pois!“

Tomas wastas: „Miks sa wilja rais- kad, sinna teed omma emmale kahjo, hak- kad sittad linnud söötma.“

Madli kostis: „Se üks peo täis ei te meid mitte waeseks. Jummal woib sedda kahheworra jälle taggasi maksta. Oh sa waene linnokenne, wata kuidagi ta robbeleb, ja tiwaga peksab!“

Tomas ütles: „Lass’ ma teen ta kohhe terweks, mul on robbelemisse rohhto ka wal- mis.“ — Wöttis lind kinni, pörrotas wasto westi müri, karjus irwitades: „Kas mo rohhi polle hea?“ —

Madli pühkis filmad, istus ree peäle;

Tomas läts hobbose jure, ütles: „Hull loom, on sul külm többi, et sa nenda wärrised nago hawaleht. Noh, noh, kül me same jälle karrata!“ —

Mölder wöttis omma kolm matti täit Toma wiljast ärra, ja ütles: „Se on minno jaggo, ma woin sellega tehha, mis ma tahhan;“ — panni Madli kotti. Agga Madli wiljast ei wötnud ta middagi, ütles: „Saunanaese lapsese woib ka taggastjätta, se kolm matti ei te mind mitte waeseks, temmal on ta jubba suur assi.“

Läts jälle afna pole, hüdis: „Tulge, lapsed, aiage hobboseid liggi, kotti suud jubba finni.“ — Möldre poisid kandfid peäle, igga rele omma jaggo.

Tomas ütles Madlile: „Ärra surre tee peäle omma walge määraga, minna leñnan runaga ees ärra!“ Willistas kord, piit-saga pihta: „So, so, wärrise weel!“ Hobbone ülle jalla möda maanteed, kaddufid pea Madli filmist ärra.

Walge astus sam sammult, sai omma kolm wersta ka ärrakäidud.

Koddo sai Tomas issa käest hästi tap-pelda, et ruun olli wägga aetud, küsis: „Egga sa ommeti ei olle tedda westkil soiaft peast jootnud, pois?“ —

Tomas ütles: „Mitte märki!“

Issa vastas: „Same kuulda, küll se illestulleb.“

Kui willi olli ätta widud, näggi perremees Madlit ka järrele tulleswad, läks ta wasto one wärrawa kohta, küsis: „Kas Tomas jotis hoost westil?“ —

Madli ütles: „Jotis küll!“

Issa läks tuppa, ütles: „Walletaja pois, tulle wälja!“ andis temmale parrajatte laste witsu, pois karjus: „Ai, ai, ai, ärra pekka!“ —

Saunanaene tulli mäele, ütles: „Perremees, mis teie sest arwate, et minno kottis on üks kue matti wäärt arwata jahhud rohkem, kui seädus.“

Madli ütles: „Minna ei tea sest ühtegi, möldre poisid tõstsid isse peäle.“

Perremees kostis: „Pühhapääw same kuulda.“ Läks ommad jahhud ka ümbermöötmä: „Jah, keik õige, seädusse järrel: kolm matti pudub — se on möldre jaggo; keik mu on kä.“

Pühhapääw küsis pärrast kirrikut möldre käest.

Temma rätis ülles, et ta on waese saunanaesele kinkinud omma seädusse jaggo, et tal ni helde tüttar on, kes ka linnokeste peäle armo heidab.

Toma isfa tulles toio: Tomas nut-

tab. Nuun pitkali maas lautas, õige sur-
remisse peäl. Dhto surri ärra.

Pois sai teise ropso witsu. Runa widi
ree peäl metsa, walge tenib tännapäwani.

Siinopuur.

Peter olli immelik tark pois keigesug-
guse punikkerdamisse töö peäle, ja kui ta üht
uut asja näggi, watis agga kord terra-
waste peäle, jubba ammet kä.

Sukka kuddus ta parrem kui monni naes-
terahwas, agga ta ei wõtnud ennäm war-
dad kätte, ütles: „Se ei olle poisi am-
met.“

Ta moistis pallistust ömmelda, uenda
penikesed nõälataied ehk pistmed nago kärb-
sesit, — ta oskas pillotada, wokki fedrata,
agga ikka ütles: „Ma moistan kül, agga
ma ei tahha, se ei passä minnule: tüttar-
laste töö.“

Üllem lust olli temmal lada aego ühhest
podist teise käia, ja sedda hulka asjo wa-
data, ja möttelda, ja arwata. Siis ta
Peas otsego weiskirattad käisid ümber, ja
wahtis ni terrawaste, nago kül wahhib
kannapoege.

Bodisel küsis: „Mis sa wahhid pois, osta ärra, sellega saad sa lindo kümme tükki korraga.“

Peter wastas: „Mis ta siis maksab?“
„Pool rubbla hõbbe, säh, wõtta ärra, panne rahha wälja!“

Pois küsis: „Mis wataminne maksab, kas teie lubbate tedda ärrawadata, ma annan kolm kopyit hõbbe.“

Bodisaks mõtles isseenneses: „Dih, se on jälle uus tenistus, kui rahwas lubab watamisse eest ka hinda, sellega tahaksin ma rikkaks sada;“ ütles: „Panne wälja!“ —

Hind sai maksetud, Peter hakkas sedda puri watama, nago olleks seal sees hinge õnnistus paigale pändud. Immelik, tessel surem puur, kus petja ehk kutsuja lind hüab, igga neljale pole nago ristimodi nellipissokest kambrikest wäljaehitud, kust metsaperre sisse lähhäb, astub selle penikesse warda peäle, wahhib need kannepiterrad, hüppab ja lähhäb. Uks plikst kinni! —

Peter mõttis: „Pitkust kolm waksa, laiust kaks ja pool, kõrgust poolteist, isse se pissoke purikenne, mis nago tornikenne weel kattukse peäl; katsus ukseid ka teit ärra, lahti, kinni, riiw ette. Walmis, andis kätte: „Sähke omma riist.“

Ladafarra hakkas wähenema, päite olli jubba metsa ladwa kõrgel, pois koio pole, Pea suitses.

Et kül linnopuri pinda ei olnud weel leigatud, siiski Petre Peas laulsid ni paljo lindo, ja hüppasid, kargasid, peksid tibadega: ta näggi sedda suurt linnopüüdmissse lusti jubba enne ärra omma lapsewaimo sees.

Tio ütles maiaukse peält: „Ladalinne, kus saiad?“ —

Peter wasto: „Ärra etšita, mul on parremad asjad möttelda, kui sinno saia peäle. Kül sa nääd, ma tahhan sedda tehha, mis ei olle weel Ma peäl olnud. Meie tubba peab ni täis lindo ollema, kui kärbsid, punnased, koldsed, rohhelissed; is-sased ja emmased, wannad ja uored; ma püan neid keif ärra!“ —

Ta tahtis öse üllesjada. Emma ütles: „Pois, wotta püksid mahha, muido tulles pahhandus. Mis sa peergo muido raiskad, egga sinnust ommeti linnopüüdijat ei sa.“

Peter ei tohtnud wastopanna, heitis mahha: keif ö unnes metsas, paar sadda lauljad ühhe öga püdüd.

Hommiko ärtas ülles, oörus filmad, küssis: „Kus mo kaks sadda?“ — tulle-tas mele, et se olli agga unnenäggo olnud.

Kargas ülles, rided selga, wälja oue, onest ülle aia, leppikust ja paioraatsikust hea hulk pupulgakesi leikama, ikka ihhoyoue; tulli taggasi, nenda jämme eest nähha, nago purlaki naene.

Agga nüüd sedda nikkerdamist, ei läbend leiba wotta. Üks pääw, teine pääw; kolmas pääw olli puur walmis, weel parrem, ja surem, ja illusam ka kui podipuur; ütles: „Wata mo kolm koppikut.“

Maiarahwas pannid immeks: mis ikka hea se hea, ei woi sedda laita, — tö olli aias.

Peter puriga leppikusse, kannepiterrad siisse, pulgakessed teik omma arro peäle, puotsa ülles: isse wahtis kaddaka põsa alt.

Lind tulles, lind lähhäb, mötleb: „Mis uus tornimaia se on, kannepiterrad sees, kes woib woõrast asja uskuda?“ — leñnab ärra.

Rattokesse aia pärrast teine rummalam jälle pu peäle, watab, wahhib, põrab Beafest ühhele ja teisele pole: „Kui agga üks peaks mulle ütlemä!“ — hüppab selle lahti tehtud wärrawa otsa: se ligub. —: „Ei se olle kindel assi, jalgo al peab kindel pohhi ollemä! Se on innimeste pettus!“ — leñnab ärra metsa pole.

Kolmas keigetargem tulles jure: „Dih, mis siit wigga wotta?“ — Otse sisse, üks kukkus kinni.

Peter kui kass üles, wöttis sedda tarka lindo piisokessest purist wälja, lastis kess-
missse sure sisse, ütles: „Kutsu sinna teisi tagga järrel. Teie sate ilma waewata kõh-
hud täis!“ —

Lind töstis sabbakesi, ja hüppas ühhest pulgast teise, tundis ennast wangis ollewad, hakkas murre pärrast laulma: „Sit, sit, keik sit!“ —

Teised linnud kui messilassed kallal, mötlewad: „Wata, seäl sees woib hea asfi olla, egga muido meie wanna tutwa nenda holega ei kutsuks. Kule, kuidas ta hüab: „Siit, siit, keik siit!“ — no läh' me siis siit, kui se on se õige te.

Pötkso üksed kukkusid puhhas kinni. Peter jälle üles pu otsa, jubba sai wiis, kuus tükki lindo tuppa wia: „Lennake, siin on teil hea lahke ello.“ —

Tio ütles: „Mis sa neid waesed muido waewad? Lasse lahti!“ —

Peter kostis: „No nüüd! Ma toon weel hulk järrele.“ Nenda püdis temma kolm päwa otsa, keik tubba täis lindosid, punnase kaelaga, ja kuldse kõrriga, kirjud tibad ja ühtekarwa sülled: ikka wasto akna:

„Muts ja muts! Baugt ja Patst!“ — põm-
 misid Peakesed ja rinnad haigets; piddid
 agga rahhule jäma omma ue elloga.

Issa ütles: „Pois, sa raiskad keif 'mo
 kannepisemet omma narri töga.“ — Emma
 käskis: „Peter, sada neid minnema, nad
 sittuwad meie oaleme täis.“ — Wanna moor
 taples: „Kule, kas sa aiad neid wälja,
 nemmad wimaks nokkitesewad püskotesse lapse
 filmad Peast wälja.“

Peter lubbas suga, süddames koggone
 teine nou; ütles nattokesse aia pärrast
 öele: „Easst ma püan üks ainus kord weel,
 sago mis saab. Tulle, Tio, watama.“

Tio kelis, Peter ei holind, agga pu
 peäle ülles, jälle üks sees: „Tulle mahha,
 kennakenne?“ — Agga kuida ta isse mah-
 hatulli? oks murdis katti, kus peäl ta sei-
 fis! linnopuur kukkus alla pole, temma
 pois kõhhuli peäle, purikenne katti: Petre
 ninna werrine, Petre kondid wallutawad,
 Petre pused haiget tewad.

Pois romas käppakille tuppä, teggi aäna
 lahti: linnud wälja, laulsid, monned:
 „Siit, siit, keif siit!“ teised jälle: „Sit,
 sit, keif sit!“ — läksid omma wanna tutwa
 metsa taggasi, nende haljendawa püde peäle,
 mis Jehowa kässi on istutanud; ja suur
 Jummal toitis neid iggapääw heldeste.

Pinnud laulsid ja tännasid, et nad jälle peästetud.

Linnopesja.

Peter läks Tomaga küllasse, ütles: „Lähme ülle küttisse Ma, siit on hea tüd õigem, same sure tee peäle wälja.“

Astusid teine teisega, kuiw Ma suitsis ja tolmas nende jalge al.

Peter ütles tassakeste: „Ole paigal, eks sa nä linnopesja, lind istub isse peäl!“ —

Tomas läks kolm sammoo eddasi, panni mütsi mäta peäle: lind olli wangis. Pois pistis kät mütsi alla, katsus: „Subba kã, ei sa ennam peäse!“ —

Peter ütles: „Wõtta sinna munnad, anna emma minnule!“ —

Tomas wastas: „Minna wõtfin liino finni, siis peab ta kã minno jaggo ollema.“

Peter jälle wasto: „Kui minna ei ollekfin enne näinud, sa ollekfid wisnist möda läinud. Anna seie lind!“ —

Tomas ütles: „Jätta mind rahhule, wõtta munnad keige pessaga.“

Peter hakkas Toma rindust finni, karjus: „Kas sa annad heaga: kui mitte, siis sa saad!“ —

Tomas pistis lind poue, näitis ruskast, ütles: „Tulle, kui sul joudo on: ma pörrotan sind wasto maad, kui konnapoega!“ —

Peter panni üks kord, Tomas kaks plaksu wasto; kiskusid teine teist eddasõ taggasi, kuskusid mollemad mahha: linnoke Toma pouest wälja leenas metsa. Peter tahtis järrele karrata, astus koggematta pesa peäle, teik wiis kirjo munnakest kui kollane leem purruks.

Sure pahhandussega läksid koio omma hädda issale üllebräkima. Peter kaebas Toma peäle, Tomas kaebas Petre peäle.

Issa ütles: „Se olgo teile õppetuseks, et kui teie sureks kaswate, ja lähhäte teise mehhega tüllisse ühhe asja jaggamisse pärrast: siis leppige parreminne issesekstes ärra, agga ärge hakkage mitte kohhut kätma; muido jäte wimaks mollemad teigest ilma!“ — ja siis ta räkis neile weel üks moistosanna jut peälekaupa.

Kaks kassi läksid kõgi kappi kallale, watawama, kas seäl on ka monni assi nende jaoks paigale pandud; leidsid ühhe juusto.

Must kass ütles kirjo wasto: „Minna wõtfin ukse lahti, mul sünnib surem jaggo!“

Kirjo ütles musta wasto: „Minna wõtfin juusto wälja, minnule sago surem ossa!“

Must wöttis juusto suhho, hakkas uksest

jooksuma aia pole. Kirjo kui wälk tagga järrel, tahtis wäggise musta suust ärrawõtta: kriibistafid künedega teine teise filmad löhki, ja karjusid hirmsa heäleaga.

Wanna karjakrants wahtis peält, lippit-
ses sabbaga, ütles: „Head mehed, mis
sõdda teil on, et teie nenda küssute, laske
minna selletan teie riuasja warfi ärra.“ —

Must ütles: „Minna wõtfin ukse lahti!“

Kirjo ütles: „Minna wõtfin juusto
wälja!“

Krants wastas: „Oh teie sõggedad om-
ma tülliga, sedda woib jo illusti rahhoga
öiendada. Keige esiteks andke minno kätte
juust hoida, senni kui teie kõgi kappist ka-
lud wäljatote. Agga minna tahhan teile
öigust moista, weel parrem kui meie Seg-
gamoisa wallakohhus: et ei pea mitte üks
juustekarw kellegile liga sama, waid öige
keskelt läbbi, nenda kui seädus.“

Must ütles: „Lasse minna jään juusto
jure, kirjul on noremad jallad, temma woib
kalo järrele jooksta.“

Koer ütles kirjo wasto: „Karga peäle,
tulle rutto taggasi.“

Kirjo jooksis kõi, tõi waekausid wälja,
andis kohtomoistja kätte.

Krants murdis juusto poleks, panni igga
kausi peäle üks pool, hoidis illewelt sangast

finni, wahtis terrawaste: „Dih, üks pool raskem?“ — murdis tükki seält mahha, söi ärra, ütles: „Saab nähha, kuidas ta nüüd on?“ — „Paggan, jubba teine liaste raste, se ei pea ollema!“ — jälle tük mahha, panni nahka, hoidis kalo otse ülleweel. „Mis se on, jubba jälle teine raskem, ei se lähha forda!“ —

Rassikesed mollemad persili maas istuwad, wahhiwad: must küsib: „Kas saad ka kord õigeks omma kaalmisega?“

„Warsi, warsi, sõbrakesed, andke agga aega: aega möda asjad käiwad:“ — murdis ikka ühhest ja teisest tük ärra, ja pistis suhho, ei jänud enam kuigi palju ülle.

Kirjo ütles: „Lass' seista peäle, nüüd on nad kül jubba ühhe arro peäl: minna wöttan selle pole, must wötke teise.“

Waekausid seisid pea ühtemodi, must katfus käppaga omma juustotükki wäljawötta.

Krants löi omma farruse käppaga peäle, ütles: „Sögge, miks sa enne aega pudud? Minna ei olle jo omma kohtomoistmist weel üllesüttelnud!“ — Wöttis pahhemalt poolt juusto tük ärra, nelas alla ja ütles: „Se on minno kalomisse waewa palk!“ — warsi teine tük parremalt poolt ka suhho, ütles: „Se on jälle mo kohtomoistmisse sanna maks,

et ma teie rioasja ollen illusti rahhoga
öiendanud!" —

Rasfid mollemad jäid wahtima, koer
jättis Jummalaga seks korraks, heitis wasto
päwa purida äre pikkali mahha.

Must kass ütles: „Oleksime meie par=
reminne issekeskes leppinud!" —

Kirjo ütles: „Nenda on se kohtokäi=
mise asfi!" —

Teine läks aidaparranda alla, teine
ülles laudile: mollemad süggawas mõtte=
des, ja tühja kõhhuga.

Krantsikenne maggas rahholikkult wasto
päwa pikkali maas purida äres.

Ellik emma.

Rustas ütles emma wasto: „Se tallo=
poia põllotö on ni iggaw ja raske, et minna
tahhaksin parreminne ärrasurra, kui selle
rummala tö jure jada." —

Emma ütles: „Poiakenne, ärra surre:
ma nuttan ommad filmad peast, kui sinna
mulla alla lähhad!" — Läks kambri, märis
met nissoleiwa kannika peäle, andis poisi
kätte: „Rustasfekenne, wötta sedda katsuda:
se on hea rinnadele; sö nüüd, mo filma=

terrakenne; ärra surre mitte ärra, oh mo kasipoiakenne!" — andis temmale musfo kaks forda.

Rustas hakkas kohhe sedda maggust roga katsuma, mis rinnadele piddi hea ollema, mötles: „Beatsin ma agga igga hommiko sedda rinnarohko sama.“

Teine pääw pois tulleb põllo tö peält, kaebab emmale: „Mis narritö se on, tolm tulleb suhho, äkki ühtepuhko tösta, ohjaarrud lähwad sassi, kärbsed pistwad, palla pääw, wisud kukuwad jallast. Nästago kes taht, ei minna ennam pista jalga põllo peäle: parrem wõtko surm mind parraaego Ma peält ärra!“ —

Emma ütles ta pead sillitades: „Oh sa tullerkuppukenne, kenna rosilillekenne, ärra surre poiok: jätta järrele keit wihha, tulle katsu sealihha, wärske kannamunnake.“

Pois nelas kui lihhoonikko koer, heitis parfile puhkama. Emma kattis omma kirjo tekki ülle, walge rättif su peäle, et kärbsed ei piddand tedda söma, läks wäljale mehhe jure.

Mees kündis kahhe härjaga söti: wannem tüttar lõhkus kirwega kannojuresid, kessminne teggi haokubbusid, keige noorem leižas siddumisese witso.

Maene ütles mehhe wasto: „Kas tead,

Jürri: Kustasse kehha ei kannata mitte sedda põllotööd!" —

Jürri vastas: „Kui terve ihhoga ja sure käsoga wieteiskümne aastane pois ei sa ühhe hobbosega aastud: siis panne tedda wokki kedrama, ehk sukka kudduma, kül ma omma kolme tüttarlastega saan ka õigeks. Sinna kaswatad poisist üht laiska hulkajat ülles.“

Kai ütles: „Mehhekenne, mötle ommeti, se üks agga meil on; kui ta sureb, siis on keif mo rööm ka otsas, siis ma lähhan ellawalt hauda!“

Jürri ei lausund enam sannagi, ütles agga: „Päits, astu! Pänk, waggo!“ — kündis eddas. Tüttar raius puured, teine teggi haokubbud, kolmas kandis siddumisse witsjo.

Emma tuli jälle tuppa, pois ärkas ülles.

Emma küsis: „Kustassekenne, kuidas olli? kas lastsid kärbsed maggada?“ —

Kustas wasto: „Sain ka ikka puhhatud, näggin immelikko unnenäo.“

„„Rägi ülles, käsikenne!““ —

„Moisaherra andis mulle hõbberubbla, ja ütles: Tulle mulle kärneripoisiks.“

„„Oh se on Jummalast sulle läkitud. Panna ued püksid jalga, sinnine kamsol

felga, lähme parraaego: egga issa sedda ei tohhi keelda, mis öige üllewelt näide-
takse." —

Pois pestis filmad, puhtad rided felga:
lähwad mollemad issa jure lubba küssima.

Wanna Jürri ütles: „Paljo terwist tee
peäle.“ —

Moisaherra olli sellega rahhul. Kärner
andis poisile labbidas kätte, emma andis
poiale mitto maggust suandmist; öhto wiis
temma mu trossi kastikesse sees tagga järrel.

Kolm näddalat läksid möda, Kustas
tulleb jälle kord emma watama, kaebab om-
ma raske ello: „Oh, kes sedda kärneri-
ammetit on wäljamöttelnud: se on keif
tühhi narritö. Hommiko warra päwa touso
wötta pritskan kätte, hakka kaewust wet
kandma, taimed kastma, käd wässiwad
ärä selle fitta töga. Resthommiko marja-
puud puhhastama, kahhed kindad kä: kif-
kerpu okkad pistwad mollemist-läbbi, kuffub
nugga käest, otsi sedda pösade wahhelt.
Pärrast lounat reddeli peäle ülles, ounapu
okjad leikama: wata agga sedda, et sa kei-
gega mahha ei tulle. Pea käib ümber,
üllewelt rörgest mahhawatades, kül se on
üks wimane tö. Öhto wässinud hakka klasi-
afnad labbade peäle seädma: monnikord näp
wahhele, sured rasked afnad, lähhäb ruut

katti, saad weel peälegi tappelda. Siis weel wanna preili lilled istutama, põlwed wallu-
tawad, selg haige. Oh se on hirmus ello,
färneri ello!" —

Emma lähháb poiaga moisa, herra käest
tedda lahti palluma.

Herra ütles: „Kas tead, naene, mis
minna sinno poiale tahhaksin hea melega
wiimse otsa peäle mällestusseks kinkida?" —

Emma ütles: „Müs herra, kust minna
waene tean, mis herra heldus kannab?" —
mötles isseenneses: Wata nüüd lähháb
unnenäggo ommeti töeks; ta lähháb kappi
jure poisile hõbberubbla kinkima.

Herra kerotas teise kãga omma pitka
habbet, teiseega wöttis kappi nurgast naela
otsast kitsejalg mahha — (hea tubbli nahk
piits otsa palmitud) — näitis sedda poisile,
ütles: „Kasõ!" —

Kustas ütles teisel hommikul emmale:
„Ma ollen keif ärraarwanud, mul olleks
keige parrem ammet teises moisas saksa
metsawahhe jõgri poisiks sada. Se on ni
kenna, püsõiga läbbi haljendawa metsa kãia,
ikka uus laeng sisse, jälle lind mahha.“

Wanna Jürri ütles naesele: „Minge
peäle, katske omma õnne. Ma saan omma
kolme tüttrega ka walmis. Se laisk pois
on mul agga pahhandusseks.“

Kustassele tehti teises moisas rohhelinne lühhike kuub selga, hõbberessid rinna peäle, kullatud nõbid kaks ridda. Nored herrad paar korda näddalas kolisaksaga jahhi peäle: Kustas ees ja tagga, oh sedda head ello.

Agga mitte kauaks. Se ass'i läts ka iggawaks. Tulleb ku pärrast jälle koio, kaebab emmale: „Olleksin ma sedda teadnud, minna olleksin parreminne seahoidjaks sanud. Se on jo koggone hull ammet. Raske püss olla peäl, jahhikot selgas, jookse eddasi taggasi. Olled sa terwe päwa noorte herradega aianud, siis hakka õhto koerad söötma, püssid puhhastama, nenda hirmus hais, nago mäddand munnad. Teisel hommikul jälle metsawahhi saksaga metsa, puud märkima, sihti aiama, weest ja passast läbbi, tuul puhhub nenda kangeste wasto filmi, et hakkawad wet jooksuma: ei sest küssi kegi! — Minna pallusin ennast lahti, rohhelinne kuub jäi señna warna otša, pannin ommad wannad narrud jälle selga.“

Räddal otša puhkas koddo. Pühhapääw lähhäb tammi peäle õngega fallo püüdma, tulleb taggasi: „Kas tead emma, minna lähhän kolmanda moisa, wanna Tootsi Bebo jure, kallamehhe ammetit öppima. Se on ni kenna maiakenne järwe äres, keif nodad ümberringi kuiwamas aiateibaste peäl: istu

agga wenne (lootsiko) sisse, kallad lähwad isse wörko.

Tootji Bebol uus pois. Temma isse ei maksnud mu renti omma moisa, kui agga piddi aasta läbbi wärsked kallad toma, sakste lana tarwis; ja mis ta weel peäle püdis, sedda olli lubba liina müa. Suur järw, kolm wersta pikk, poolteist lai, kallad arrotu sees.

Kül se ello olli Rustasse mele pärrast. Kui ta monnikord soudis omma pissokesse wenne peäl, nodanörid kinni seutud raudkonkso külge: wanna Beeb jälle teise lootisiko sees, ikka noot lähhäb kounalle; astuwad mehhed äre, hakkawad nota wäljaweddama. Kül neid kalto, mis seäna sisse on kokko koggonud: ikka wälja käppoga ja kappaga.

Kui hea saak on olnud, siis öhto pradi tud sinki ja munnaroga, ja pärrast toob perrenaene weel krusiga soja öllut.

Agga Rustasse meel läks ommeti pahaks, kui ta jubba monni aeg olli sedda ammetit piddanud, ütles: „Mis iggaw asse on, ühtepuhko kallad ja kallad, ei sa muud nähha egga kuulda.“

Ta ei wötnud ta ennam perremehhe kässu järrele omma päwatööd tehha, nurrises ja taples: läks wimaks ärra emmale

omma hädda kaebama: „Mis sittaammet se on, sest ei tulle middagi wälja. Ella seal üksti järwe äres, kui tont: ei tulle seäna mu rahwast, kui agga ülle näddala monni kalla-kaupmees linnast; ehk arwa küllalissed wilja wasto kallad wahhetama. Ja mis iggaw tö on weel se wörgokudduminne, ta ei eddene ühtegi, muudkui sörmes lähwad kangeks, ja unni tikkub peäle. Kui sa kül kowwaste kuddud, siiski igga püüdmissse jures jälle löhhuwad monned filmad; kui mitte warsi ei sa parrandud, arrotab sureks auguks, et kapstapea woib läbbikukkuda: kallad oiowad puhhas wälja. Berremees tapleb ka weel peäle. Stis hakka jälle lootsiit parrandama, takkodega finnitoppima, törwa peäle märi-ma: wannad wenne sayad jalges, tökkandi hais kui peldiko hais. Minna tullin ärra.“

Ellas tük aega koddo. Issa ütles: „Pois otsi ommale ammetit, muido ma pan-nen sind jälle äästama!“ —

Sedda tööd kartis Kustas keige ennam: läks neljandama moisa, sai kokkapiisiks. Mis nüüd mehhel wigga? — Sure Krahwi herra kōkis walmistati keige kallimad road. Kustas moistis jubba Prikadellit kero-tada Puljoni suppi sisse; pekkinöalaga pekki tükkid teddre prati sisse pista; Sille roga läbbi rättiko lariks lasta; onna Pud-

dingit wormi sees ahjus küpsetada; Pese kogid ülleslúa; Makaronit weni- nitada.

Esimesenne nädal ta lakkus iggast pot- tist ja paiaft, kastrollist ja panni peält, fenni kui üks pääw tahtis omma hinge seest wäljaõksendada.

Süis läfsid need kallid, kirjud sakste fögid temma melest ni alwaks, et se kõgi- hais olli jubba temmal waewaks. Ta olleks parrem maounad kassinud seolwe fisse, ja happu pima jure rüpanud, kui et ta weel olleks puutnud nende kenna, kalli, kunstlikko roade külge. Ta ütles kokkale: „Minna ei woi enam seista, minna ollen haige, ma lähän koio!”

Emma wasto: „Oh mo kulla Kustasse- kenne! Tulle, rägi, kuidas olli?” —

Kustas ütles: „Mis sest räkida, se on jo öige pörgotenistus. Seisa hommikust õhtoni ellawa tulle ees: sakso tulleb igga- pääw kaks, kolm tõlda, kes nende kõhhud woib täita. Krahw tahhab allati ued road. Kok on kaks aastat wooral maal wäljaõppind, teine aasta Pirrifeliinas, teine jälle Kontrusselinnas: kül tark: moistab kaksfadda suppi, kolmsfadda wri- kassid, kogid olgo räkimatta. Agga millas minno Pea keif need nimmefid agga.

kätte õppib. Siis panne Kardemomit, siis jälle Annisfit. Kus weel Sagut ja Risid, plomid ja roosinad, pipart ja siinäpit. Sest woib innimene koggone hulluks jada. Minna tullin ärra!" —

Emma ütles: „Noh, se olli ka hea nou, poisike: sa lähhad muidoki süggise luggema, sa woid se wahheaeq koddo puhhata.“

Wanna Jürri ütles teisel päwal Kaie wasto: „Kules, naene, Kustas on nüüd nelli ammetit ärrakatsunud, ikka wasto meelt: kärneri tö jures olli muld temmal raske kaewada; jögri ammetis puhhus tuul temma wasto filmi; kallamehhe tallitamisses teggi wessi ta rided märjaks: kokka kökis kõrwetas tulli ta pallet ärra. Kas sa tahhad, et ma pean sedda suurt poisit ilmaasjata söötma? Ütle sinna enne ommad mõtted üles, siis minna rägim pärrast omma nou.“

Kai ütles: „Summal hoitko, egga minnagi tahha, et ta peab laiskust piddama, eks ta woi sind ka wahhel ikka kergema tö jures aidata.“

Kustas kulas kambriist, mõtles: „Saab nähha, mis asja issa tahhab mulle sowida?“

„Kustas, wi hobbone kopyllisse söma!“

Kustas astus selga, aias leppikusse, issa tagga järrel.

Issa ütles: „Wotta wikkat, nida haige lehmale nattokest rohto, wiska talle ette, minna lähhän tüttarlaste jure põllule.“

Kustas katsus wikatit, mõtles: „Eks sellega olle aega? Kui lehm nattokest nälga näab, ta sööb pärrast parreminne; ma põlletan ommeti pipo wahhel.“

Tubakas sisse, tulleraud wälja: kats plikso, tael põlleb, suits touseb pibosuust, nago korskast üles. Kustas sellili pu alla, watab, kuidas walged pilwepesed lähwad kõrges üllewel, kui lambatalled koio pole. Tikkub nenda maggus unni peäle, piib kukkub sunst rohho sisse, Kustas noorskab, et kaugele kulutse.

Unni pärrast tulleb issa koio pole, lähhän lauta: haige lehm maas, mitte üks rohho kõrs ees.

Pähhän kopplisse: hobbone sööb, wikkat maas, Kustassekenne maggab, suud, silmad wasto maad, selg, perse wasto päwa üllespole.

Ugga siis sai issa meel pahhaks, leikas ennesele kolm head sirged patowitsa, astus tassakest liggi, ja panni teigest jounst poisj triboliste pükste peäle: Paught, — paught — ikka peäle.

Pois kargas illes, koio pole jooksmä.

Kai nuttab: „Oh mo ainus poiakenne!
Kuida sinna witsu sanud?“ —

Jürri tulli liggi, hüdiz: „Kas lähhad
niitma, woi tahhad sa weel?“ —

Kustas nitiz rohto, wiis lehmale lauta.
Teisel päwal äästas, näddal pärrast kündiz,
läks süggise luggema. Praego wiks mees,
tännab issa allati.

Kaiel, emmal hea meel. —

Hiir lõksus.

Kawwal pois olli ennesele linna podist
lõkso ostnud, et nende maias paljo jooksjad
olli. Se riist olli penikessest raudradist
nenda targaste palmitud, ni suur kui piiso-
kesse lapse müts; kard uksekenne ees, kus
küpsatud pekki woib sisse panna; peält auk,
kust hiir saab hõlpsaste sisse, agga ilma
ennam wälja, sest terrawad raudnöälad pist-
wad temmale wasto.

Esimesse ö pois panneb lõkso omma
wode alla peaalluse kohta, ja otäb, kas
tulleb monni; agga unni tulli enne ta peäle,
uinus maggama.

Kukke laulo aego jubba üks wanna hiir nufutab sedda uut honekest ümberringi, et se lehtab nenda maggufaste seält seest wälja, pistab ninna augo sisse: „Dih hea!“ — kehha järrele: „Siin ta on!“ — sabba wi- maks: „Jubba kä!“ —

Noor hiir tuleb, kuidas wanna pekki när- rib, ja mofkadega matsutab, astub ka ülles augo kohta, wahhib, mötleb: „Kas ma lähän?“ — Karlipst kukkus sisse.

Agga kuidas nad mollemad wötsid mehhe modi kermeste ja holega, ei olnud ennam middagi üllejäänud, lakkusid lõkso laudpar- randa ni puhtaks, nago öwliga libbedaks aetud.

„Lähme nüüd jälle koio pole, saab seks korraks küllalt: köht täis, südda römus.“

„Mis paggan se on, et üks ei anna lahti!“ —

Wanna otsib ühhelt poolt, noor katsub teiselt poolt, ikka ringi rattamodi: ninnad mollemil werrised, ei anna raat läbbinärvida.

Wanna aiab su üllespole, mötleb: „Eks ma siitsammast ei sa wälja, kust ma ni rutto sisse tullin.“ — Kust wötta, terrawad nõälad pistwad wasto filmi.

Noor ütleb: „Lass’ minna katsun enne; mul on penem kehha, sinna olled ennast wägga täis sõnud.“

Katsu, katsu, norekenne: jubba ninnast werri jookseb.

S otsa kerotasid ennast seenna ja tenna; wangiuks on ikka kinni, peästjat polle kus-sagi.

Päike touseb hommiko, pois hüppab wostist wälja:

„Dih, öige kaks korraga. Dtaga, kennaad lomad, warsi saab teil seädus kätte!“ —

Püüsid jalga, kamsõn selga: ilma mütsita, palja jallo ikka saueaugo pole jookstes.

Põlso uks lahti: „Pähme nüüd!“

Jubba läksid: wanna ees, noor tagga. Waat, kuidas nad oiowad: „Kermeste, kermeste, soudke agga peäle, ikka äre pole.“

Wanna katsus wäljatulla külma wee seest: pois panni malgaga pähha: „Walmis!“ — Nore joud löppis ärra oiomast, tombas weel kord hinge, sirutas jalgo, seenna ta waus muddaauko: konnaid sõid ta ärra.

Karro pakkus.

(h. A.)

Sures pimmedas metsas elas karro omma naese ja poegadega. Kui isane olli metsas toito otsmas, siis emmane laktus

omma laia teie otsaga laste suud ja silmad puhtaks, ja sillitses omma karruste käppadega nende kassuka karwad libbedaks. Kui jälle emma läks kord metsa roga murretsjema omma nore perrele, siis issa õppetasa ommad kennad lomad sedda lodud jorriinat aiama; möda männaoksi pu ladwa otsa üllesronnima; taggomiste jalge peäl püsti seisma; ja teine teist karwopiddi kiskuma, wasto maad pörrotama, ja küündega kribbistama: et nad jubba norelt põlwele teie tarwilissed karwoello anmetid ausaste kätte saaksid. Menda läksid nende ellopäwad wägga lahkest ja rahholikkult eddasi: wannad murretsesid holega toit, nored pannid römoga nahka: mis parremat põlwe enne seie sowida? —

Üks sui louna pallawa soiaga puhkasiid kaks wannad noorte kõrwas mollemat poolt pessa rahholikkult, pilgutasiid wahhelt silmad, uinosid jälle maggama.

Korraga kuulwad nago unnenäus: üks murrab oks, kahhin ikka lähheminne, jorr, jorr, nago joobnud mees kõrtsi ukse ees.

Arkasid hobilt ülles: woõras tekäia, ikka ka Petsi suggust, agga siiski jälle teise Ma jans: karw olli jämmedam, näggo olli karwalam, joud olli tuggewam, hais olli sittašem: tulleb terretab, rägib omma

Ma seädust, ja parremat põlwe, mis neil lomadel seal on: ilma waewata iggapääw süa, keigeparrem roog allati ninna ees, muudkui pista keel suust, ja lakku kerjemet.

Karro parirahwas hakkas mõtlema, et nende tännine ello olli waewalinne, möda metsi toidust otsida; kulla kaerad leigatakse ka wimaks ärra: „Eks me lähme ka kerjemet püüdma, sago kust saab, agga messi ikka keigemaggusam.“ — Tännasid sedda head woöra Ma tekäiat temma helde nou ja juhhatamisse eest, jätsid Jummalaga; temma kaddus nende filmist ärra, agga maggusa hymmo mitte süddamest.

Issane hakkas teed käima, ikka: „Jorr, jorr, kust ma met saan?“ — Tulleb kulla kaerde liggi, wahhib: mis uus pak siin maas, sedda ma polle enne mitte näinud: palk poleks löhki aetud, mollemalt poolt talwad sees, lai raggio kessel, maggus mehais pistab ninnaesse.

Rakkub kord, jälle, ikka weel: „Kül se on üks armoasji, mis meie keige sugguseltfile on sel aial wäljamötteldud. Kui meie enne läksime sedda maggust katsuma, siis hullud messilassed tahtsüd filmad Beast pista; nüüd on nad ni lahked meie wasto, et pannewad omma kallist warrandust õige heldest süddamest meie ette. Oi, oi, head as-

jad, mis meile nüüd sowitakse; lähhan agga teiste järrel, neid ka kutsuma."

Küllamees warritses aia tagga põsa warjul, tahtis jubba püssist pauko lasta laia karru taggomisse otsa, mötles: „Ma otan weel, midda ennam sedda parrem, kül wanna tark Pets toob teisi ka järrele."

Jubba mets kõllab: „Jorr, Jorr." — wannad ees, nored tagga järrele.

Karroissa ninnaga rao sisse, kus küllamees keige rohke minne met olli wahhele määrind; karruemma kõrwas matsutab mokkadega, aiab laste ninnad ka sisse: ei löppe lust ärra; et kül messi hakkas otsa löpma.

Jõsane ütleb: „Tombame talwad wälja, need on agga muido tülliks ees." — Tema küssub peält poolt, emmane wennitab alt poolt: „Agga nüüd, hakkame korraga!" — Karlipst, mollemad talwad wäljas, issa ninna pakko wahhel, emma käppad palgi wahhel; raggo kukkus kinni, pigistas nende lahkujatte ninnad, käppad ni hulluste kofko, et silmad läksid mollemil kirjuts, ullusid sures wallus: „Oih, oih, jorr, jorr, kes meid peästab, tulge appi!" —

Küllamees panni püssist paught ühhele; uus laeng sisse, jälle paught teisele. Nored karrud ei tahtnud wannemattest lahkuda: mees wöttis aia roika, ikka pähha, pam ja

pam, ühhele ja teisele: pealuud keikil puruks, jahhuks; nülgis nende nahka, wiis linna ladale, sai head hinda. Pealik ostis sanitekkits, talwekülmaga jalge peäle katta, must kallew peäl; sõitis ärra kaugele Male.

Tark tüdruk.

Ühhel waesel saunanaesel olli kolm last toita. Kui wannem olli luggenud, siis emma ütles: „Kaddri, otsi nüüd ennesele perrenaeft; Jummal on mind aitnud, sind seie male kaswatada, nüüd woid sa jubba isse leinwa eest murretseda.“

Kaddri mötles: „Polle karta, minna moistan keik naesterahwa tööd hästi tehha, minna saan kas kümme perrenaeft.“ Panni pühhapääw kirrikorided selga, läks küllasse täddi jure, räkis omma luggu ülles.

Täddi ütles: „Kahjo, et minna sedda eile ei teadnud. Suremoisa kiltre naene käis siin omma hädda kaebamas, et temma tüdruk lähhäb mehhele — jubba kaks korda kulumud — ja temma ei sa nenda järsko teist assemele, et wägga kibbe tö aeg keikidel.“

Raddri ütles: „Ma lähän warfi moisa: moisas on ikka hea kulus koht, seäl woib peagi tüttarlapse ön olla.“

Täddi kostis: „Miks sa nüüd ni warra jubba hakkad selle asja peäle mõtlema: lasse ikka wannemad ettejouda; sinna olled jo alles praego luggemast tulnud.“

Raddri wastas: „Täddikenne, monni jääb ka koggoniste järrele: wanna tüdruk on kui wanna lehm armata. Torro Ado käis ladalatsis pääw otsa omma ounikoga, weddas tedda löga otsas ja sarwepiddi wäg-gise tagga: ei pakkund kegi temma eest, õhto piddi koi wima!“

Täddi wihhastas; ta olli isse ka ellatand tüdruk, agga muido wägga kowäärt innimenne omma usso ja ello polest; ütles agga: „Raddri, need juttud ei kolba mitte nore tüttarlapse suus, sinno ellopäwad on ka weel alles ees!“

Raddri mõtles: „Mia jutto, täddikenne, taewarigi prudikenne, parrem koppik peo sees, kui tuhhat tadred, mis weel ees!“

Tulles suurde moisa, tallipoisid watawad ukse peält: „Dih, mis kenna tüdruk, se läh-häb wist kiltre naesele ennast pakkuma. Sest saab meile üks hea tansia pühhade wasto. Wata kuidas ta jallad seäb pae-kiwwide peäle, et past ei sa temma walge

sukkadele waewa tehha : nago arrakas hüppab ühhest teise."

Kenna lind seisis kiltre naese ees, teggi nokka lahti, laulis omma laulo ärra. Perrenaesel hea meel, et ilma waewata sai tüdrukko assemele, ütles: „Paljo terwist emmale, tulge esmaspäaw meile pärriseks, siis norikut sadetakse."

Tallipois ütles: „Bange tähhele, ma teen üks nalli." — Jooksis ette, tõstis üks kiwwi ärra kus õige passane koht olli. „Kui ta siit üllesaab, ilma et jallad mudaseks teeb, ma wöttan ta ärra."

Kaddri tulleb ülle sure silla, winakögist möda, teisest sillast ka ülle, pörab aia nurgast jubba talli pole, lähhab, astub, kermeste, kennaste; seisab: üks kiwwi ärrawoetud — hüppab kui jannes ülle maddala lattiaia, kolm sammo rohho peäl kõrwas, jälle ülle aia tee peäle taggasi; käib keigist kiwwidest illusti ülle, sukkaad puhtad kui prudi jallad.

Tallipois ütles: „Agga ma wöttan." — Teised naersid wasto: „Kus meie olleme: igga mehhel lubba küsida." — Pois jäi mõtlema. Kaddri ikka koio pole.

Emmal olli hea meel, et lays ni rutto kohta sanud, ütles: „Pallu agga Jumma-

lat, et ta woiks sulle tarka meelt anda udes ellus: moisate on libbe te."

Raddri mötles: „Ärra karda, wanna-kenne, minna tean ammo enne: kes on targa peaga, ei se ilmas kahjo sa."

Pühhapä pärrast kirrikut küsis Talli Rein: „Kas teie tullete meile ellama?"

Raddri ütles: „Mis teil sellega asja!" — läks eddasi, watis ülle ölla taggasi, kas Rein alles kirriko ukse ees, mötles: „Kenna pois kül, agga miks ta teiste nähhes hak-
kab jutto aiama: efs sellega olle aega." —

Esmapäaw warra olli Raddri jubba walmis minnema. Emma ütles ukse peäl: „Raddrikenne, pallu ikka Summalat, et ta woiks sind ka önnistada sinno tö jures: ilma Summala önnistamatta lähhäb keif tö tühja!"

Raddri mötles: „Mis önnistamist mul tarwis, egga ma rummal polle: minna moistan jo keif asjad tehha, tö jures minna ei karda." andis emmale suud, läks.

Kiltre naene ütles: „Oh hea laps, et sa warra olled tulnud: minno Bea käib ümber täis möttid, nago kasäpea; kül pul-
mamehbed wötsid ööd otsa siin karratseda. Olle agga kerm, ma kedan neile weel üks prukost, sadan neid keif minnema."

Rattokesse aia pärrast ütles perrenaene:

„Wötta latter, to keldrist kartowlid, fori ärra tangoleme sisse, jubba padda tulle peäl.“

Kaddri watis ülle ukse teise pole sure tuppä. Talli Rein peiopois, punnane pael rinna peäl nago rosilil paistab wälja pitka sinnise kue peält, höbbenöbid külges.

Berrenaene tulleb kardlattrega, künal põlleb sees, annab Kaddri kätte: „Minne nüüd rutto, küllimit keldris.“

Kaddri näab seina külges naela otsas kenna rohhelisse karwa werwitud lattre rip-puwad, lasid ees, mötleb: „Se on kennam rahwa hulgaft läbbi käia, kui se wanna leklatter.“ wöttab sedda mahha, lähhäb keldrisse; toob kartowlid küllimittoga wälja, kuleb, jubba peiopoisid laulawad:

Prudi silmad pilwe karwa,
prudi palled lille modi,
prudi käed lumme walged,
prudi jallad pöddra kemed.

Mötles: „Millas minno jallad lauldasse?“ — tulleb ukse kohta, hüppab ühhest kiwwist teise peäle, kiwwi libbiseb alt ärra, lasilatter seina wasto, kartowli küllimit passa sisse. Oh sedda häbbi, kuida Kaddri korjab lasitükke, pärrast otsib kartowlid kokko: pulmarahwas wahhib afnast wälja.

Berrenaene wasto: „Mis õnnetus sinnul

jubba eestotsa juhtund?" — ei tahtnud rohkem tappelda rahwa kuuldes: „Minne to munnad külma kambri, korm seisab kaera kotti peäl.“

Kaddri jookstes kambri, munnakorm kätte, tuleb: jubba jälle laulwad.

Pähme prudi kirsto katsma,
nelja mehhe joudo tarwis:
länast riet, willast lõnga,
wannad tadrid kasti pohjas.

„Willas tulleswad minno kirsto katsma?“ — Munnakormist tõstab hirekenne ninna wälja, Kaddri karjub, hiir hüppab temma käisise sisse: munnaroog parranda peäl. Berrenaene tagga järrel: „Mis sa kissendad?“ — Kaddri jookseb kotta, rapputab käist, küllalised mõtlewad: Mis tal jälle wigga? — Oih, hiir lähhab ihhoyoue, kopsi särgi wahhelt hüppab mahha, küllamees sapakannaga pähha.

Kaddri silmad häbbi täis, pühhib kambri luaga nuttes munna weddest maast ärra.

Berrenaene mõtleb: „Kül minnul on selle ue teenriga pahhandust!“ — hakkab isse kõkis tallitama.

Tangoleem saab ka walmis, Kaddri kat- tab walge linna pulmalaua peäle, silmad nutmissesest punnased. Reino südda lähhab halledaks, ütleb: „Eas? minna aitan, to sinna leent kõgist.“

Raddri toob ühhe pütti sisse, pärrast teise, tulleb kolmandaga. Rahwas tungib ouest ukse kohta nenda pakult kokko, kuulma, kuidä pulmalissed laulwad, ja watama, kuidä pruut istub keset tubba toli peäl.

Puhka jalgu, prudikenne,
tänna saab sind tenitud;
kui sul omma maiakenne,
pead teisi tenima.

Tulle nüüd ja katsu roga,
jubba lemepüt saab kantud,
keik on sinno jauts pandud

„Partsti!“ — lemepüt Raddri käest mah-
ha, sest joobnud mees olli wasto lütkanud;
karjakrants hakkas jubba parranda peält lak-
suma.

Raddri jopkema uksest wälja, otsekohhe
koio pole. Oh ta waene, kuidä ta nuttis,
ta olleks Ma alla pöggend selle häbbi eest:
„Oh, miks ma ei teinud emma sanna järre-
le: olleksin ma ommeti Jummalä önnistust
ennesele pallunud ue ello sisse. Oh minna
waene, kus minna sellega lähhän, nad
naerawad mind hirmsaste!“ —

Mitmel näddalal ei näitnud ennast Rad-
dri mitte kusagil. Emmal olli kül kahjo,
agga ta ei tappelnud, näggi et tüttarlapse
südda wägga kurbdust täis olli. Täddi

tulli seäna, Kaddri pallus andeks. Täddi ütles: „Wotta sedda öppetussseks, sinna olled noor innimenne; pallu agga Jummalat, ta woib feik heaks pöördä.“ —

Kaddri wöttis feik need sannad süddamesse, hakkas ramatust luggema, kulis kirikus nenda holega, sai koggone teiseks innimesseks: feik endine uhkus kaddus temmast ärra, ta olli ni allandlik, et täddi ütles mittokorda temma kohta omma maiarahwa wasto: „Wata, et Jummalä jures ei olle ükski asfi woimatta; kuidä temma ühhe hinge woib pöördä kui weeoia.“

Üks öhto astub moisa Rein tuppä, teretab, ütleb: „Külläemma, meie feige parrem walge lehmamullikas on kaddunud, kas lubbate otsida?“ —

Kaddri ehmatas ärra, et ta pea olleks wotki eest mahhakuffunud.

Emma ütles: „Mitko Jummal iggameest sedda üllesleidmä, mis ta on ärrakautanud.“

Rein ütles Kaddri wasto: „Kas teie annate ka lubba otsida?“ —

Kaddri filmad tilkusid wet, ei sanud sanna suust.

Rein andis temmale kät, pistis hõbbe sõrmus temma sõrme, ütles: „Pähme emma jure, et ta meid õnnistab. Sa olled ööd ja päwad minno meles seisnud, sest tunnist

fadit, kui ma sedda nalja teggin, ja tõstsin kiwvi jalgtee peält ärra, ja ütlesin: „Kui ta siit üllesaab, ilma et jallad muddaseks teeb: ma wõttan ta ärra.“ Pähme nüüd emma jure, Kaddrikenne, tulle ikka!”

Emma astus nende jure, panni ommad käed Kaddri ja Reino Pea peäle ja ütles: „Lapsokessed, palluge Jummalat, et ta wõtaks teid õnnistada teie ue ello sees. Temma hea Waim saatko teid tasfase tee peäle.“

K i r r i k o m e e s .

Waddis olli wanna kirrikomehhe wannem poeg. Issa surri ärra, poeg pärris temma kohta ja sedda ammetit.

Kui surnomatjad surnud mahhatoid, siis jootsid iggakord kirrikomeest, et kui ta tulli haua süggawust mootma, ei sanud arro, kas olli seadusse järrel 6 jalga, ehk wähhem, — ütles agga: „Andke weel kord puddelist rüpada; wiimisel päwal peäseb surnud rutteminne wälja, kui ep olle liaste mulda, kiwwa peäl.“

Waddis wöttis naese. Nasta pärrast sündis poeg. Kaks aastat wahhet, tüttar; jälle kahhe tagga teine tüttar.

Kui mehhe Pea tark, et ta ei olnud sedda märga katsnud, siis olli temma hea mees: räkis moistlikkult, teggi holega omma maiatööd, harris omma põldo, wöttis rawid heinama sisse, tenis ennesele pu riistadega head rahha, keik moisa woiaastjad ja pima-püttid ollid temma tehtud, ei sanud ükski temma wasto.

Agga ni pea, kui jubba üks napsikenne olli ülle kele kurko jooksnud: siis hakkasid temma silmad nago tuld paistma, kehha wär-rises, kirristas hammastega, yiddi teise, kolmanda topsi ka wõtma. Jubba siis kül-lamehhed hoidsid emale. Warsti olli riid kä, söimas, wandus; ja kellest ta kinnihak-kas, ei se peäsnud naljalt temma künele wahhelt, et nad monnikord ütlesid: „Tem-ma hul hakkab nago raudtangidega külge: ei temma paggana sörmel murra kegi lahti, kui ta isse järrele ei anna.“

Päks ta siis kõrtsiist, ehk külla jodudest foio, siis ta karjus jubba oue wärrawalt: „Rööt, ärra tulle: ma kissun so Pea otsast mahha.“

Raene pettis lapsed eest ärra, katsus ted-da melitada, ei ühtegi. Midda ennam ta pallus: „Olle hea mees, heida maggama!“ — sedda ennam kärratses mees: „So lapsed wälja, muido ma kissun so juuksed Peast!“ —

Rööt pallus: „Kulla Maddis, miks sa muido lapsi hirmotad, tulle panne Bea mahha!“

Maddis kargas püsti: „Kas sinna tahhad mo Bea mahha panna, kas sa arwad mind joobnud ollewad?“ — kiskus ta mütsi mahha, tallas jallaga peäle, hakkas tedda rindopiddi wasto seinä lükkama. Lapsed wode alt wälja, karjuwad: „Issa tappab emma ärra!“ —

Maddis piits warna otsast mahha: ühhele, teisele, naesele, lastele, waht suust, möiras kui härg: „Ma tappan teid puhhas ärra. Ma nüülin teie nahka seljast. Ma wiskan teid pörgopatta!“

Kui ta seddawisi hult aega olli nago kurri waim möllanud, siis heitis wodisse maggama, winaõhk käis suust wälja, otsego soe aur korskna august.

Teisel hommikul, kui ta olli winapea-täit wäljamagganud, siis ta ei teädnud mid-dagi sest, mis ta õhto olli joobnust Beast teinud. Kui naene nuttes keik luggu ülles-räkis, siis mees ehmatas isse ärra, ütles: „Beaks suur Jummal minno külge üht tähte teggema, kui ma weel üks kord katsun omma telega!“ —

Siis olli jälle tük aega wahhet, näddalat paar ehk ka rohkem, et ta ennast emale

hoidis: senni kui jälle kurjad inimessed hakkasid ta peäle käima ütlesid: „Maddis, miks sa ei tahha wotta, egga sa polle kirjikus ärratootanud. Se üks sütäis ei te sulle middagi.“ —

Kül olli waene luggu. Rööd kannatas temmaga kahheksa aastat sedda ello. Wanna kirjikoöppetaja nomis tedda igga modi; mees lubbas ifka meelt parrandada. Kas wanna kõwweraks kaswanud pu annab ennam sirgets aiada, kui ta kord nenda pahhaste on wilto waunud?

Maddisse ödde ellas kümme wersta maad teise kihhelkonna piri peäl. Salwete käis otse ülle järwe.

Maddis ütles naese wasto: „Ödde Mina saatnud mulle sannumed, et meie peame kahheksa tullesse temma lapse warrude peäle. Mis sa arwad, eks me lähme ka kord sugulasfi watama?“ —

Rööd wastas: „Mül on wägga hirm fest järwest ülleminna: se näitab mulle nago surmate ollewad sinnule, ja minnule, ja lastele. Jäme parrem koio!“ —

Maddis läks kõrtso, meeste käest küsima, kas järw peaks kandma?

Kaks meest ollid praego ülle tulnud, ütlesid: „Polle wigga. Kesfet järwe on üks

raggo, hea hobbone kargab ülle. Polle tarwis karta."

Maddis rutto koio, hakkab ennast seädma. Rööd ei julgu wastopanna. Saunaemma piddi mäele tuppä tullemä, laste järrele waatma. Mees naesega sani: "Lass' söita peäle!

Pole tee peäl raggo ees. Rööd hakkab kartma, ütleb: „Pöräme taggasi!“ — Maddis panni hobbosele üks hea piitsa plaks, hobbone kui lind lennas ülle; läksid omma teed eddasi.

Warrude maias olli hulk woõraid, söid, jöid, aiasid maggusat jukto; kukke laulo aego naesed heitsid maggama, monni mees wöttis weel koidoni, senni kui agga ikka olli sedda kallist märga.

Teisel hommikul Rööd pallus omma meest wägga süddamest: „Pähme koio, lapsed otawad; ärra wötta ennam wina!“

Maddisse Bea jubba soe, ütles keikide kuuldes: „Mees on naese Bea: kas sinna olled minno keelja?“ — purjotas ikka peäle, senni kui ei teädnud taewast egga maast.

Korräga hüab ukse peält: „Rööd, tulle wälja!“ —

Poisid ollid hobbose ette pannud, perre-rahwas kartsid: „Wimaks ta hakkab sin rido töstma, lass' ta söidab parrem omma koio.“ — Mitasid tedda sani sisse,

naene wöttis ohjad kätte, hakkas hirmoga sõitma.

Üktilisest järwe kaldast said hästi mahha, mees maggas, ta ei teadnud middagi. Ika eddasi paar wersta maad. Hobbone jääb seisma, raggo jalge ees. Naene astub mahha, katsub, watab, kas mitte teisest kohast ei sa wahhest ülle.

Mees tõstab wäsfind Pea ülles, karjub: „Mis wigga? — Miks sa ei söida? — Minno kehha külmetab! — Istu peäle!“ —

Naene ütleb: „Eks sa nä, raggo ees!“ —

Maddis piitsaga. Hobbone ülle kaela sisse, mees wette, hakkab wauma.

Rööt astub sani sisse, kissub joobnud meest keigest ihho jonust wälja teise pole eatse peäle; peastab hobbose rinnust lahti, look kukkub eatse kambade peäle; hobbone robbab wälja; naene tombab sani ka järrel. Mees karjub Pead, ei sa ennast aidatud. Külmahädas wärristes seäb naene hobbose ette, meest sani, istub kõrwa, aiab se wiis wersta maad tulliste koio pole.

Wanna emma ehmatab ärra, kui perre-naene nenda kahwatand näoga tuppä astub. Lapsed karjuwad: „Kas isä joobnud? Isä tappab emma ärra!“ — Towad mehhe sisse, pannewad temmale kuiwad rided selga; ta maggab, ta ei tea ühtegi.

Waene Rööd ei sanud öse filmi kinnipanna. Teisel hommikul wanna emma läh-häb moisa, rohhto toma. Preili tulleb isse seäna; Maddis nuttab haige naese wode körwas: „Oh sa wina kurrat, mis sa jälle minnust olled teinud! Peaks Jummal üht' tähte minno külge teggema, kui ma weel üks tikk wöttan omma su sisse!“ —

Rül linnast todi rohhto, kül wanna praua satis saksa road ja lemed haigele: wägga kaua pöddes naene fest ehmatusest ja kül-metamisest, senni kui ommeti suur Jummal jälle aitis tedda jalgo peäle.

Talwe läks möda, kewwade tulli kätte. Maddis olli tark mees, ei olnud enam ilmas sedda endist pahhandust. Rööd olli käima peäl seitsmenda ku sees, mötles: „Kui ta nenda jääb, nago ta nüüd on, siis tahhan ma keit wannad asjad unnustada.“

Üks suur wäesaks tulli nelja hoostega omma töllaga omaiaks kõrtsi, ütles: „Saatke mulle hobbosid homme warra, minna maksan head hinda.“

Teisel hommikul Maddis kutsari pukki peäl, pealikko sersant körwa, läksid tullist nelja eddas, senni kui esimesse Sama maiasse. Pealik maksis auaste, kinkis pealegi hõbbe-rubbla Maddissele ta hea sõitmisse eest, üt-

les: „Wi omma naese, lastele saiarahhaks!“
— söitis eddasi.

Maddis hobbose selga, ühhes kõrtsis wõt-
tis, teises wöttis: kirriko kõrtsi ukse ees ei
sanud enam isse hobbose seljast mahha
tultud. Teised mehed aitasid, temma
karjus: „Audke wiina!“ —

Kõrtsimees andis temmale ühhe sutäie, üt-
les: „Minne koio, heida maggama, ma lät-
kitan sinno kaks hoost omma sullasega tag-
ga järrel; teise kaks wiis Seppa perremees
jubba ärra.“

Maddis lähhäb surnoaiast möda, pörab
omma koio pole, wärrawa ees jubba möirab:
„Lahti, tehke lahti!“ — Pörrotas öllaga
wasto, pael katti, lähhäb eddasi.

Papsed ouest tuppä: „Emma, jookse eest är-
ra, jubba issa tulleb, karjub mis hirmus!“ —

Naene ehmatas ärra, põlwed nõrkuwad,
kukkub mahha, hüab: „Minge saunaemma
järrele!“ —

Mees tuppä: „Mis wigga sul on, kas
sa kassid ülles?“ — pannes russtõga ta
pähha.

Saunaemma jookstes, jubba naene lap-
sewaewas.

Wannem poeg kutsus kõrtsi emmanda
sinna; emmand sadas joobnud meesi kambri
maggama: ta wõud kui jahhokot õlgede peäle.

Wanna emma wiis lapsed saana, nemmad heitsid maggama, temma isse rutto taggast haige jure: „Oh mo Jummal, Rööd jubba surremissse peäl.“ — Se enneaegne lomakenne sündis kül ilmale, teggi nattokest heält; jäi pea wait, hing wäljas. Kui kuf kolmat korda laulis, panni Rööd käed risti, firrutas jalgo sirgeks, tombas weel kord nenda süggawaste: näggo läks walgeks, heitis hinge.

Need faks head naesed walwasid hommikoni nende kahhe surnutte jures. Jubba Maddis aiab ennast ülles, astub ukse peäle: „Issa, poioke, mis se on, surnud pitka ölgede peäl, piisoke lomake temma kõrwas!“ —

Maddis ei sanud enam sanna suust, muudkui nuttis ärdaste põlwili maas. Jah, mis se nüüd aitab, egga surnud enam nuttoheält ei sa kuulda! —

Wanna emma tõi kolm lapsokessed ka mäele. Kül nemmad waesekesssed karjusid emma kõrwas: „Emma, emma touse ülles! Kas issa on sind ärratapnud? Armas emma, touse ülles!“

Rörtsperrimees tulli waatma, murretses pufärki, lastis hauda kaewada: ei Maddis sanud ühtegi tehtud egga rägitud, ta olli nago rummalaks jänud selle sure murre sees.

Pühapääw pärrast kirrikut maeti sedda

naest temma pissokesse lapsoga mahha, meh-
hed pannid mulda peäle. Monnel wina-
wõtjal tulli hirm peäle, mötles: „Wata, mis
sest wäljatulleb!“ —

Need kolm lapsokessed ütlesid sauna nae-
sele: „Wõtta meid ennese jure ellama, isä
tappab meid ka ärra!“

Maddis ei annud lubba se peäle, ütles:
„Mis teie rummalad weel kardate, egga ma
ommeti nüüd ennam hakka joma. Se asfi
on jubba iggaweste Ma alla waunud.“ —

Üks õ maggasid lapsed sures hirmus isä
toas. Teisel päwal Maddis lassseb sallaja
woõra mehhe läbbi wina wäljatua, wõttab
kõrtsi owis, ütles: „Ma wõttan omma murre
peäle!“ — Lähhäb koio, lapsed eest pakko.

Seitsme aastane pois ees, kaks pissokest
õdde järrele. Isä hüab, lapsed kadduwad
ärra. Isä lähhäb tuppä, mötles: „Eks
nad lähhä saunaemma jure.“

Agga need kolm lapsokessed läksid möda
metsa äärt senni kui furnoaeda, emma haua
jure. Wannem tüttar ütles: „Wend, wõt-
ta se pulabbidas ludakambri ukse peält, te
meile asse emma kõrwa, emma wõttab meid
omma hõlma alla.“ — Pissoke kolme aas-
tane tüttar ütles ka: „Jah, minna tahhan
emma wodesse minna, maggama.“ —

Poisikenne wõttab labbidas, ütles: „Sau-

naemma panneb mind ka seie, ma seän teid enne paigale." — wiskab sedda terget peälmist mulda hauast wälja selle pissokesse pulbidaga, misga õppetaja olli mulda pannud furnutte peäle. Tüttarlapsed kabiwad kättega ikka kärmeste peäle. Wannem ütleb: „Lasf' ma katsun, auf on kül suur." — heidab pikkali seäna sisse, kutsub teise wähhema omma kõrwa, panneb käed temma kaela ümber, hüab: „Emma, meie tulleme sinno jure ellama, isä tappab muido ärra! — Wiska nüüd peäle, wend!" —

Poisikenne rutto labbidaga jalgo peäle, kõhho peäle, rinna peäle, küsib: „Kas saab?" —

Wannem ödde hüab: „Wiska su peäle ka, muido isä leiab ülles!" —

Pois mattab mollematte suud ka kinni, mötleb: „Ma teen peält ka tassa." — küsib: „Defesed kas on hea emma jures?" —

Keif wait! — ütleb: „Wata, kas ei olle seäl parrem, nemmad ei lausu ennam sannagi wasto." — Wiskab labbida seäna, rutto ülle aia saunaemma pole jookstes, wöttab tassakeste ulse lahti, ütleb: „Wanna emma, tulle waatma, teised lapsed jubba emma jures. Panne mind ka seäna." —

Wannakenne ehmatab, küsib: „Mis sa rägid, pois?!" —

Pois wastab: „Tulle agga watama.“ —

Wanna emma jookseb mäele. „Maddis, Maddis, tulle rutto, oh Jummal, Jummal tulle rutto!“ —

Maddis tulleb, poisikenne cest jooksema surnoaeda, teised järrel. Rüksiwad: „Kus on lapsed?“ —

Pois näitab: „Siin emma kõrwas.“ —

Maddis pillab wärristes mulda wälja, wanna emma aitab; jubba kehhad hakkawad paistma: teine teise kaela ümmert kinni, suud suud wasto, palled sinised, kehhad kanged. — Maddis kukkus kui surnud mahha.

Surnomatjad tullid ühhe kirstoga wär-rawa ette. Wanna emma räkis se hirmus luggu ülles. Nad wisid Maddist koio: mees jänud rummalaks, räkis hullust Peast, nago soias többes, et kurri waim on tem- ma sees, ja närrib temma sisesekonda.

Tohtret todi liinnast wälja: keik rohhud muido. Kirrikomees hakkas kui koer ham- mustama, kes agga liggi tulli. Ei nelli meest ei sanud tedda kinnipiddada.

Siis widi tedda suurde liinna hullo- maiasse, raudahhelad pandi kätte ümber. Ta löi omma Pea wasto seina, karjus: „Kurrat minno sees, närrib minno sise- konda!“ —

Se piisfokse seitsme aastane pois ei wöt-
nud ennem süa egga jua, ütles agga: „Ma
tahhan emma jure miina, temma wodesse
maggama!“ —

Nüüd on seäl hana peäl wiis risti, üks
suur, nelli piisfokest.

* * * *

Sel aastal tootasid hult jodikud wina
firrikus ärra; monned pallusid õppetajat,
et nad woiksid selle furnohaua jures omma
lubbamist temma kätte anda. Siis kori-
lapsed laulsid üks salm: (Surmajook, ma
jättan sind, tänapääw sind tahhan jätta;
kui mailm weel kiusab mind, Issand, mulle
appi tötta: Sinno werri minno wiin,
senni kui ma ellan siin. —) Wanna õppe-
taja piddas üht palwet, lugges: Issa meie,
ja mehhed lubbasid sedda kuria waimo joki
ärra, ja Jummal õnnistas sedda tössist lub-
bamist nende ihho ja hinge külges, et kog-
gone parrem ello tulli selle foggodusse sisse.

(Z. 18. XII. 1847. A.)

Jummalaga, lapsokessed,
 Taewa Issa taimekessed:
 kaswage ja öitske peäl!
 Kandke wilja kannatusses,
 öige usso kinnitusses:
 siis Ta näitab teile seal
 elloramat, hõbbe lehhed,
 kuldseid kirjad, paistwad tähhed;
 hüab nimmepiddi teid:
 „Tulge, minno tallekessed,
 keik mo armsad hingekessed:
 ükski lahjuta nüüd meid!“ —

Der Druck ist unter der Bedingung gestattet, daß
 die vorgeschriebene Anzahl Exemplare nach Beendigung
 desselben an das Dorpat'sche Censur-Comite eingeliefert
 werde.

Dorpat, den 2. Februar 1849.

Censor Samson.

